Jaargang 115. Zondag, 16 November 1856. No. 138.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt verzonden: *Bijblad* no. 27], inhoudende: *Verslag van de handelingen van den Gemeenteraad van Groningen en der Staten Generaal.*

Groninger STRAATVUILNIS.
PUBLIEKE VERKOOPING (*de laatste in dezen herfst*) op WOENSDAG den 19den November 1856, ten Huize van de Wed. KOOPS, te *Zuidbroek*.

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

In een Amerikaansch dagblad wordt de volgende uitdaging gevonden van eene vrouw aan den bekenden rotting-held *Brooks*:

In de vaste overtuiging, welke ik heb, dat de heer *S. Brooks* van Zuid-Carolina gestraft behoort te worden wegens den bluf, waarmede hij van zijnen moed heeft gesproken en wegens de verachtelijke lafhartigheid, door hem aan den dag gelegd, in het afwijzen van een gevecht met een manspersoon, die hem had uitgedaagd, uit vrees van er het leven bij te kunnen inschieten, zoo werp ik dien lagen snoever den handschoen toe en noodig hem uit, om mij te ontmoeten op zoodanige plaats, als hij mogt goedvinden, met pistool, karabijn of mes in de vuist. Kom aan, mijnheer *Brooks*, toon nu uw moed; gij waart bevreesd om voor een man te verschijnen; laat eens zien of het even zoo goed zal wezen tegenover eene vrouw. Ik ben weduwe en heb twee zonen in den oorlog met Mexico verloren, terwijl zij streden voor de vrijheid; en ofschoon thans meer dan 50 jaren tellende, ben ik innig overtuigd, eene dienst aan mijn land te bewijzen, door dien nietigen lafaard te kastijden en in het niet terug te doen zinken, die de parlementaire tribune heeft durven beklimmen, om het kostbaarste regt der Amerikanen, de vrijheid van spreken, afbreuk doen.

AMELIA R. M. ROBINSON.

— Te Philadelphia bestaat reeds sinds lang eene medische faculteit voor vrouwelijke studenten, die thans 35 kandidaten telt. Reeds vele steden der Unie hebben gepromoveerde vrouwelijke artsen, die zich voornamelijk aan de verloskunde wijden. Eene van haar te Philadelphia kondigt thans aan, dat zij een onfeilbaar middel tegen hartaandoeningen bezit.

RUSLAND.

Omtrent de thans door het Russische gouvernement verleende concessie tot den aanleg van spoorwegen, worden in Hamburger bladen de volgende bijzonderheden medegedeeld.

»De sedert lang gevoerde onderhandelingen over de Russische spoorwegen hebben, gelijk reeds gemeld is, tot het resultaat geleid, dat deze onderneming aan eene vereeniging van Russische, Nederlandsche, Fransche en Engelsche kapitalisten werd overgelaten. De generaal *Tschewkin*, chef der middelen van gemeenschap, was met het uitwerken van het ontwerp belast, en onder zijne leiding hebben de onderhandelingen plaats gehad.

»Nadat eene Russische partij zich lang tegen het in Rusland invoeren van den speculatiegeest verzet en te dier zake bij den Keizer dringende vertoogen ingediend had, zijn eindelijk van den kant der Russische regering voorwaarden gesteld, geschikt om het gevreesde kwaad te voorkomen; zij waren echter van dien aard, dat de ondernemers ze niet *en bloc* maar slechts gedeeltelijk konden aannemen. De overeenkomst kwam eindelijk tot stand en werd den 23sten October door den Keizer onderteekend. Aan het hoofd der Russische kapitalisten staat *Stieglitz*; der Nederlandsche, *Hope*; der Fransche, *Isaak Pereyre*, en der Engelsche, *Baring*. De voorwaarden zijn de volgende:

1) De maatschappij verbindt zich tot het bijeenbrengen van het kapitaal voor den aanleg van 4000 werst ijzeren spoorwegen, ten bedrage van 270 millioen zilveren roebels (513 millioen guldens).

2) Het derde gedeelte der actiën wordt in Rusland verkocht, maar op de Russische beurzen niet genoteerd.

3) De Russische regering benoemt den president en den vice-president der maatschappij.

4) Zij waarborgt 5 per cent rente van het voor den aanleg gebezigde kapitaal, gerekend tegen 65,000 zilv. roebels per werst.

5) De concessie wordt voor 85 jaren verleend.

6) Al de ontworpen spoorwegen moeten binnen tien jaren voltooid zijn.

7) De maatschappij zorgt voor den aanleg der volgende spoorwegen: *a.* van Petersburg over Dunaburg naar Warschau, waarmede reeds sedert eenige jaren een begin gemaakt is; *b.* van Moskou naar Kaffa in de Krim, over Kursk, met eenen zijtak naar Odessa; *c.* van Moskou naar Nischney aan de Wolga; *d.* van Kursk naar Dunaburg, Riga en Libau, ten einde de wegen van Petersburg naar Warschau en van Moskou naar de Krim met de Oostzee in verband te brengen.

8) De regering staat de reeds voltooide werken voor den weg tusschen Petersburg en Warschau aan de maatschappij af voor eene som van 20 millioen zilveren roebels. Laatstgenoemde spoorweg moet vóór al de andere voltooid worden."

Van de geprojecteerde spoorweg-verbinding tusschen Warschau en Moskou is afgezien, en wel op strategische gronden, daar in die rigting de invallende legers Rusland plegen binnen te dringen.

TURKIJE.

Het belangrijkste nieuws omtrent de verwikkelingen die zoo veler gemoederen gespannen houden, is voor heden de redevoering, waarmede Keizer *Napoleon* den Russischen gezant heeft ontvangen. (Zie onder Frankrijk.)

»Naar het ons toeschijnt, zegt de Antwerpsche *Precurseur*, is het standpunt van het oogenblik door de woorden van Keizer *Napoleon* zeer duidelijk aangewezen: aan Engeland worden concessiën gedaan, tegenover Rusland toont men zich niet onregtvaardig en wreed. Wij achten het intusschen nog eene zeer moeijelijke taak, Rusland en Engeland tegelijk tevreden te stellen. Mogt Keizer *Napoleon* er toe geraken tusschen zulke tegen elkander overstaande belangen eene toenadering te bewerken, dan zou hij eene der neteligste moeijelijkheden zijn te boven gekomen, die ooit zijne politiek in verlegenheid hebben gebragt."

Frankrijks doel is, te geraken tot eene spoedige oplossing der geschilpunten van ondergeschikt belang die het tractaat van Parijs onbeslist heeft gelaten, en daarom wil het aan Engeland en Oostenrijk alle voorwendsels ontnemen, die de naleving der aangegane verbindtenissen kunnen vertragen.

Dit besluit van het Fransche kabinet, of van den Franschen Keizer, wordt natuurlijk zeer geprezen, doch velen zijn er die oordeelen, dat het doen van concessiën aan Engeland niet de ware weg is om tot het definitief behoud des vredes te geraken; want, dus wordt geredeneerd, Engeland zal daartoe zijne eischen niet beperken. Deze mogendheid toch hecht veel minder aan den duur des vredes dan Frankrijk, en hoe meer haar wordt toegegeven, hoe meer zij zal eischen. Dat Engeland veel minder dan Frankrijk aan den duur des vredes hecht, zal voorzeker door niemand kunnen worden betwist, als men de verzoenende taal van Keizer *Napoleon* vergelijkt met de wantrouwende en onruststokende redevoeringen van lord *Palmerston*.

En wat de eischen van Engeland betreft, mag hier wel worden herinnerd, dat die mogendheid reeds: 1) *niet* wil dat Rusland de stad Bolgrad en het Slangen-eiland bezitte; 2) verlangt, dat Sardinië en Pruissen over deze aangelegenheid niet zullen worden gehoord; 3) *niet* begeert de wederbijeenroeping van het Parijsche congres; 4) vordert de verlenging van het verblijf der Oostenrijksche troepen in de Donau-vorstendommen en van hare vloot in de Zwarte zee.

De *Morning-Post* zegt gemagtigd te zijn te verklaren, dat het Engelsch-Fransch verbond nooit inniger was dan het thans is; dat de geschilpunten volkomen zijn vereffend, en dat de Westersche mogendheden gemeenschappelijk de stipte naleving van de bepalingen des vredestractaats zullen eischen.

De *Times* zegt in een hoofdartikel, dat Rusland gepoogd heeft de alliantie tusschen Frankrijk en Engeland te verbreken, doch dat die pogingen zijn niet gelukt. Keizer *Napoleon*, vermoeid van de regeringszaken, heeft zich van zijne hoofdstad verwijderd en toen was hij omringd door vleijers. Thans ziet hij de trouweloosheid van Ruslands pogingen in. Die mogendheid zal dus genoodzaakt worden aan het vredes-tractaat algeheele uitvoering te geven. — Wij laten dit oordeel geheel voor rekening van dat blad.

— Volgens berigten uit Konstantinopel van den 3den dezer, had lord *Redcliffe* aan den Sultan de orde van den Kouseband ter hand gesteld met hetzelfde ceremoniëel en dezelfde staatsie als toen de Keizer der Franschen die orde te Londen ontving.

De Sultan heeft, als een bewijs zijner tevredenheid, aan den admiraal *Lyons* eene prachtige eeresabel, versierd met diamanten, ten geschenke gegeven.

ITALIE.

Het officiële dagblad van Rome berigt dat de Paus den 29sten October j.l. onverwacht op het exercitieveld verschenen is en de wapenoefeningen zijner inlandsche troepen bijgewoond heeft. Z. H. heeft zijne tevredenheid over het gedrag en de houding der militairen betuigd en met zegenbeden en aanmoedigende toespraken afscheid van hen genomen.

— De laatste tijdingen uit Napels spreken van de afneming der spanning in de betrekkingen met de twee mogendheden die in het Napelsche conflikt betrokken zijn. Het beste onthaal is aan de Engelsche en Fransche officieren te beurt gevallen en Koning *Ferdinand* zou woorden van toenadering gesproken hebben. Eindelijk hebben alle agenten van het beheer der politie in het koningrijk bevel ontvangen te waken over de regten, de belangen en de personen der Fransche en Engelsche onderdanen die in het land verblijven, en door alle middelen welke in hunne magt zijn, en onder hunne verantwoordelijkheid, alles tegen te gaan, wat tot botsingen tusschen hen en de ingezetenen aanleiding zou kunnen geven.

De gezanten der Beide Siciliën te Parijs en te Londen hebben hunne paspoorten ontvangen.

SPANJE.

Het *Journal des Débats*, dat vroeger met zeer veel ijver partij trok voor het ministerie *O'Donnell*, erkent, dat het Spaansche hof het mogelijke doet om eene bijeenkomst der Cortes te verhinderen of te vertragen, maar verzekert tevens, dat *Narvaez* en *Pidal* die pogingen zullen verijdelen, wel overtuigd als zij zijn, dat, zonder de Cortes, Spanje eene gevaarlijke toekomst te gemoet gaat.

Dat het tegenwoordige Spaansche ministerie de eerste storting van gelden, voor den verkoop van kerkelijke goederen, in ontvangst heeft genomen, bewijst ook dat *Narvaez* niet geheel met de revolutie wil breken.

Er zijn nog altijd lieden die meenen dat *O'Donnell* weder aan het roer van staat zal worden geplaatst, omdat hij alleen een dam zou kunnen opwerpen tegen de verschrikkelijke reactie, waarmede Spanje wordt bedreigd.

De kwestie der levensmiddelen blijft meer dan ooit een struikelblok voor de regering; de te Marseille voor een hoogen prijs gekochte granen, zullen binnen eene maand zijn verteerd. Inmiddels wordt de nood grooter; de ontevredenheid vermeerdert en men koestert de grootste vrees voor den aanstaanden winter.

DUITSCHLAND.

Na de ontbinding der Hannoversche kamer (waarvan het berigt in een vorig nommer werd medegedeeld), is thans ook de kieswet van 1848 afgeschaft en die van 1840 op nieuw in werking gebragt. Ofschoon het getal kiezers daardoor zeer verminderd is, verwacht men dat de meeste leden der ontbonden kamers zullen herkozen worden.

Daar de regering, nadat bijna al hare ontwerpen in de vorige zitting verworpen waren, verklaard had, niet tot de ontbinding te zullen overgaan, alvorens in de a.s. zitting nieuwe verzoeningsmiddelen te hebben voorgesteld, om de zoo noodige verstandhouding en overeenstemming tusschen de twee hoogste magten in den staat te herstellen, heeft het nu toch genomen besluit tot ontbinding een' diepen indruk te weeg gebragt en zal deze er zeker niet toe bijdragen om eenige toenadering te bewerken.

— Ook in het groot-hertogdom Wurtemberg zijn (evenals wij dit in het vorig nommer van Beijeren zagen) in den laatsten tijd de pogingen van een deel der geestelijkheid, om in de Protestantsche kerk eene strengere kerkelijke tucht in te voeren, meer op den voorgrond getreden, doch stuiten ook dáár af op den tegenstand van menig geestelijke en vooral ook van de leeken.

— Aangaande de zeven vorstelijke echtvereenigingen, welke in de laatste twee maanden zijn tot stand gebragt of voorbereid, leest men in het *Journal des Débats* onder anderen de volgende opmerking:

»Als men de zaak aandachtig nagaat, zal men in die huwelijken eene aanwijzing bespeuren, die niet van belang ontbloot is. Men zou namelijk zeggen, dat de Protestantsche dynastiën van Duitschland en van het noordelijke Europa de gelegenheid opzoeken, om als 't ware een defensief verbond te vormen tegen eene aanmatiging, welke aanleiding geeft tot bekommering, en tegen bedreiging, welke verbittert. Engeland, Pruissen, Zweden en de Nederlanden, welke men beschouwen kan als de hoofdzetels van de Gereformeerde eeredienst, — al deze landen, welke zoo naauw zijn vereenigd door eenvormigheid van kerkelijke beginselen, halen de banden nog naauwer toe ten gevolge van familie-verbindtenissen, welke de kerkelijke inzegening erlangen. Het is niet het toeval, 't welk deze verbindtenissen doet sluiten; het kan zijn, dat zij het gevolg zijn van de innige sympathie, welke voortspruit uit gelijkheid van geloof. Personen, op welker oordeel wij grooten prijs stellen, komen er openlijk voor uit, dat zij van dezelfde meening zijn. In geval onze gissing gegrond is, dan mag men de menigvuldige huwelijken der Protestantsche Vorsten onderling, zoowel als hunne huwelijken met de Russische familie, als belangrijke feiten aanmerken, die welligt niet zonder invloed zullen blijven op de toekomst van het Christelijk Europa."

ZWITSERLAND.

Het berigt, dat de Duitsche bondsvergadering met eenparigheid van stemmen, het voorstel van Pruissen betreffende de aangelegenheid van Neufchatel, heeft aangenomen, heeft te Bern veel sensatie verwekt. De publicatie van het Londensche protocol over deze kwestie heeft mede aldaar een' diepen indruk gemaakt, daar uit dit document blijkt, dat daarin de regten des Konings van Pruissen op dat vorstendom, door de groote mogendheden plegtig erkend en gewaarborgd zijn. Het is ook op grond hiervan, dat deze bij voortduring bij de Zwitsersche regering op toegevendheid blijven aandringen. Het schijnt intusschen niet, dat men hieraan in Zwitserland gehoor wil geven. Naar men verneemt, heeft de bondsraad uit hoofde van mogelijke eventualiteiten besloten, van het budget voor 1857, onderscheidene uitgaven te schrappen, welke gevoegelijk tot op latere tijden verschoven kunnen blijven. Onder deze behooren mede die, welke door het hermunten van het Zwitsersch zilvergeld zouden kunnen veroorzaakt worden.

Generaal *Dufour* is door het Zwitsersche bewind met eene zending bij Keizer *Napoleon* belast en naar Parijs vertrokken.

Van eene geloofwaardige zijde wordt gemeld, dat deze zending ten doel heeft, om over een voorslag tot schikking van de zaak van Neufchâtel, met de Fransche regering in nadere onderhandeling te treden. De bondsraad wenscht deze aangelegenheid zoo spoedig mogelijk tot een einde te brengen en wel alvorens de zittingen van het hof te Neufchâtel worden geopend.

GROOT-BRITTANJE.

Maandag had de installatie plaats van den nieuwen lord-mayor der hoofdstad, den alderman *Finnis*. De van oudsher gebruikelijke togt door de stad had hierbij weêr plaats. Als moderne toevoegsels figureerden daarbij eene voor den landbouw ingerigte stoommachine, benevens eene maaimachine en stoomploeg, die door 6, 4 en 2 paarden getrokken werden. Deze voorwerpen staken niet weinig af bij de middeleeuwsche gebruiken en attributen, welke steeds bij die inwijding plaats hebben.

Des avonds werd de officiële maaltijd op het stadshuis gehouden, die behalve door de ministers en het corps diplomatique, o. a. werd bijgewoond door den hertog van *Cambridge* en generaal *Williams*, den verdediger van Kars. Geen der gewone toosten is vergeten. Lord *Palmerston* heeft o. a. gezegd:

»In het begin van dit jaar bezat Engeland het schoonste leger en de schoonste vloot, die ooit geroepen waren de eer en de regten van Brittanje te verdedigen; de vaderlandsliefde des volks had zich zoo verheven getoond, als ooit te voren; alles liep zamen, om ons de zekerheid te geven, dat, als de oorlog ware voortgezet, ons even schitterende roem ware toegevallen, als de legers onzer bondgenooten mogten oogsten. Maar toen wij bemerkten, dat wij door onderhandelingen een' vrede zouden kunnen verkrijgen, die aan onze billijke eischen kon voldoen en die de rust en onafhankelijkheid van Europa waarborgden, hebben wij het onzen pligt gemeend, den degen op te steken, en, in overeenstemming met onze bondgenooten, een einde te maken aan de vijandelijkheden, die op dat oogenblik de grootste uitbreiding dreigden te erlangen; wel overtuigd, als we waren, dat Engeland bereid was de verwachting van roemrijke zegepraal prijs te geven, indien het doel slechts bereikt en werkelijk verkregen werd, wat men had beoogd.

»Mogen thans de voorwaarden van den vrede slechts getrouwelijk worden nagekomen, mogen zij eerlijk worden vervuld; dan hoop ik, dat de vrede van Europa op hechte en duurzame grondslagen zal gevestigd wezen."

Deze redevoering heeft bij den handelstand en de beurslieden groote vrees voor mogelijke hervatting van den oorlog met Rusland verwekt en een' nadeeligen invloed op de zaken te weeg gebragt.

— Het ministerie van oorlog neemt toebereidselen om de koninklijke regementen infanterie in Indië, voltallig te maken. Dit geschiedt zeker met het oog op de operatiën tegen Perzië.

— *Kossuth* laat op nieuw van zich hooren. Te Manchester heeft hij eene openbare rede gehouden, in welke hij den opstand van Hongarije en Italië predikte, met bewering dat, wanneer die landen in opstand geraakten, er geen een Engelsch minister is die zich tegen den daardoor opgewekten algemeenen bijval zou durven verzetten. De openbare vergadering was zeer talrijk en *Kossuth* werd daar met geestdrift ontvangen.

— Als een nieuw bewijs van het afnemen van het pauperisme in Ierland, kan dienen, dat in het Carlow-Union-werkhuis, een der grootste van het eiland, gedurende de laatste zeven jaren het getal der bevolking van 2900 tot 374 is verminderd, en deze zijn dan nog slechts ouden van dagen en kinderen beneden 15 jaren. Ook in het werkhuis van Tuam bevinden zich op dit oogenblik niet meer dan 224 personen, terwijl in 1849 niet minder dan 14,857 in die gemeente bedeeling ontvingen.

FRANKRIJK.

Woensdag heeft graaf *Kisseleff*, gezant van den Keizer van Rusland bij het hof der Tuileriën, aan Keizer *Napoleon* zijne geloofsbrieven overhandigd en eene toespraak gehouden, waarin hij verklaarde zich gelukkig te zullen achten, wanneer het hem vergund zal zijn bij te dragen tot bevestiging der eendragt tusschen Frankrijk en Rusland, die een der duurzaamste waarborgen voor den algemeenen vrede aanbiedt.

Door den Keizer werd het volgende geantwoord: »Sedert het sluiten van den vrede was het onophoudelijk mijn streven, om, door eene welwillende houding en zonder de oude bondgenootschappen te verzwakken, alles te verzachten wat streng kan worden geacht in de stipte naleving van zekere voorwaarden. Met genoegen heb ik vernomen dat mijn gezant zich de toegenegenheid van Czaar *Alexander* heeft weten te verwerven. Den afgevaardigde van Z. M. den Keizer van Rusland wacht hier een gelijk onthaal, omdat hij, afgescheiden van zijne persoonlijke verdiensten, een' Souverein vertegenwoordigt, die op edele wijze de droeve herinneringen, die de oorlog dikwijls achterlaat, weet tot zwijgen te brengen, om alleen op de voordeelen van den door vriendschapsbetrekkingen hecht gemaakten vrede het oog gevestigd te houden."

Het belangrijk nieuws van den dag is overigens, dat de Keizer afgezien heeft van zijn verblijf te Fontainebleau. Dien ten gevolge zijn de voorbereidende maatregelen tot schitterende feesten, aldaar te houden, gestaakt.

Dit besluit is genomen met het oog op de ongelegenheden, die de voortdurende afwezigheid des Keizers uit de hoofdstad konden veroorzaken. Ongetwijfeld gaven de politieke toestand van Europa en de maatschappelijke toestand van Frankrijk, die hier en daar zooveel aanleiding tot ontevredenheid veroorzaken, het hoofd van den staat dit besluit aan de hand. Hoe 't zij, het publiek is er gewis mede tevreden.

— De Parijsche wereld houdt zich tegenwoordig veel bezig met den zoon van graaf *Orloff*, die daar aangekomen is om er den winter door te brengen. Deze jeugdige man, die eerst 23 jaren oud is, werd gedurende den oorlog in het Oosten twintigmaal gewond en bij de belegering van Silistria verloor hij een oog.

— De *Presse* heeft bevel ontvangen, de sedert eenigen tijd door dit blad medegedeelde artikels: »Over eenige vrijheden vóór 1789" te staken.

BELGIE.

De senaat heeft den prins *de Ligne* wederom tot zijnen voorzitter gekozen.

Hieruit, alsmede uit de benoeming der commissie tot het ontwerpen van een antwoord op de troonrede, welke schier uitsluitend uit leden van de regterzijde bestaat, blijkt, dat de conservative partij, die thans in België het bewind voert, ook in den senaat nog eene onbetwistbare meerderheid heeft.

De commissie belast met het ontwerpen van een adres van antwoord op de troonrede, is reeds met haren arbeid gereed. De zinsnede betreffende de kwestie van het onderwijs luidt aldus:

»De senaat deelt de belangstelling van uwe regering in de vorderingen van het lager en middelbaar onderwijs. Het hooger onderwijs heeft regt op dezelfde belangstelling. Het onderwijs dat op de staats-hoogescholen gegeven wordt, onder de verantwoordelijkheid der regering, moet het voorwerp harer ijverigste waakzaamheid zijn. De hoogleeraar behoort, zal hij het vertrouwen der familiën verdienen, in zijn onderwijs en zijne openbare mededeelingen de maatschappelijke, zedelijke en godsdienstige grondbeginselen te eerbiedigen, die de veiligheid des staats en het geluk der volken uitmaken. De senaat gelooft van zijn kant gaarne, dat deze stelling, door de regering zelve onlangs in herinnering gebragt, eene opregte en volledige toepassing zal erlangen.

Bij de Donderdag gehoudene discussiën over dit ontwerp-adres vatte de minister van binnenlandsche zaken bij de hier aangehaalde paragraaf het woord en hield eene uitvoerige rede, met het doel om eenige wijzigingen in de paragraaf te brengen.

»Door de woorden »openbare mededeelingen," wordt, zoo sprak de minister, het onderwijs van den hoogleeraar en de mededeelingen, die niet van dit onderwijs geheel afgescheiden zijn, op ééne lijn geplaatst, waardoor hij in zijne private vrijheid beperkt zou worden. Dit is geenszins de bedoeling geweest van de door den minister uitgevaardigde circulaire aan de hoogleeraren.

In alles wat vreemd aan des hoogleeraars cursus is, behoudt hij eene veel grootere vrijheid, eene vrijheid zoo groot, dat zij slechts alleen beperkt wordt door het belang van het corps en het onderwijs, waartoe hij behoort; dat wil zeggen, dat hij, zoo lang hij niet klaarblijkelijk nadeel aan de insteiling toebrengt, waaraan hij is verbonden, hij geheel en al vrij is. Dit is de zin geschetst van de circulaire, door den minister uitgevaardigd, terwijl het ontwerp-adres verder gaat, daar het den hoogleeraar in zijn privaat karakter niet afscheidt van zijn publiek karakter. De minister stelt dus voor de woorden: »In zijn onderwijs en zijne openbare mededeelingen" weg te laten.

Nadat hierover eenige discussiën gevoerd waren, is die paragraaf aangenomen met de door den minister voorgestelde wijziging.

NEDERLAND.

STATEN GENERAAL.

In het voorloopig verslag van het onderzoek in de afdeelingen van de Tweede Kamer op hoofdstuk I der staatsbegrooting voor 1857 werden, zooals gewoonlijk geschiedt, weder eenige algemeene beschouwingen voorop gezet.

Thans is gedrukt en rondgedeeld het antwoord der Regering op die beschouwingen en worden door haar in den aanhef der memorie op hoofdstuk I, hoogst belangrijke verklaringen afgelegd, waarvan wij hier, zoo veel onze ruimte gedoogt, het meest hoofdzakelijke laten volgen:

»De optreding van het Ministerie — werd gezegd — heeft bij velen in den lande ongerustheid verwekt." Hier tegenover mag men met reden vragen: hoe is die ongerustheid te weeg gebragt? Was er eenige regeringsdaad, die daartoe aanleiding gaf; of wel: heeft men zich beijverd aan het nieuwe Kabinet allerlei voornemens toe te dichten, om kunstmatige ongerustheid bij de bevolking op te wekken? Die ongerustheid — is zij, voor zooverre zij bestond, niet van lieverlede verdwenen, naar mate men de nieuwe ministers aan het werk gezien heeft en met hunne inzigten is bekend geraakt?

»Er scheen grond van twijfel te bestaan of zij wel den gewenschten ijver koesterden voor de ontwikkeling onzer constitutionele instellingen", zegt het verslag. De Regering heeft, bij monde van den tijdelijken voorzitter van den ministerraad, den 24sten Sept. j.l. de verklaring afgelegd van den hoogsten eerbied voor en de grootste gehechtheid aan onze grondwettige instellingen. »Zoolang een mannenwoord nog eenig geloof verdient — voegde diezelfde minister er bij, — kan men zich gerust er bij nederleggen, dat bij dit Kabinet geene gedachte bestaat om een haarbreed van de grondwet af te wijken." Na deze stellige verklaring kan er geene onzekerheid bestaan over de gevoelens der hoofden van de departementen van algemeen bestuur ten opzigte eener getrouwe naleving der grondwet.

Men vraagt »of het Gouvernement zijne kracht wel zoeken zal in het gemeen overleg met de wetgevende Kamers." De Regering stelt hoogen prijs op dit gemeen overleg. De ministers hebben het vaste voornemen, met gematigdheid en bezadigdheid en met terzijdestelling van persoonlijke gevoeligheid, van hunnen kant alles te doen, wat het gemeen overleg kan bevorderen. Welligt zouden zij met eenigen grond kunnen vragen, of de verslagen over de staatsbegrootingen van 1857 uitgebragt, wel over het algemeen de blijken dragen, dat de bevordering van dit gemeen overleg ook door de Tweede Kamer wordt beoogd. Doch op welken hoogen prijs het Gouvernement het gemeen overleg met de wetgevende Kamers ook stellen moge, niet onopgemerkt mag men laten, dat geene Regering daarin uitsluitend hare kracht kan zoeken. In eene trouwe handhaving van al wat regt en billijk is; in een ernstig onderzoeken en bevorderen van de belangen des volks; in een gedurig streven om bij alles, wat men verrigt, de hoogere beginselen, die den mensch in alles leiden moeten, niet uit het oog te verliezen; en eindelijk in eene trouwe en eerlijke zamenwerking met het Hoofd van den staat, moeten de ministers niet minder hunne kracht zoeken, dan in een gemeen overleg met de wetgevende Kamers.

Ten slotte is, naar het oordeel der Regering, geen gemeen overleg mogelijk, tenzij elk staatsligchaam zich streng houde op het terrein aan hetzelve door de Grondwet en de wetten van den staat aangewezen. Wanneer een deel der Volksvertegenwoordiging onverhoopt mogt streven om zich op het gebied der Regering te bewegen en deze meer en meer te verdringen, zou het gemeen overleg daardoor zeer benadeeld worden; ja zelfs zou de Regering, die zich daar niet tegen verzette, haren pligt niet vervullen en voor de belangen des volks slecht waken.

In het voorloopig verslag wordt ook de twijfel geopperd: »of bij het gouvernement niet de neiging heerschte om zekere kleur aan te nemen, of althans verlangens en wenschen, op kerkelijk terrein geuit, te bevredigen." Een gouvernement, dat verklaard heeft geene exclusive politiek te willen aannemen, dat verklaard heeft eene verzoenende staatkunde te willen voorstaan, door zich te stellen boven de partijen, kan uit den aard der zaak evenmin eene kerkelijke als eene politieke kleur aannemen, die altijd min of meer uitsluitend zijn en het bestuur in eene der partijen zou overbrengen.

Regt voor allen de leus van het kabinet zijnde, zoo moet het in de eerste plaats de zware en moeijelijke taak vervullen, te zorgen, dat ook op kerkelijk terrein een ieder blijve binnen de grenzen door de wet afgebakend; het zal dus geene verlangens of wenschen, op kerkelijk terrein geuit, bevredigen, tenzij de billijkheid dit medebrenge en de regten van anderen daardoor niet gekrenkt of verkort worden.

Zoo de ijverige voorstanders van het nieuwe bewind buiten de Kamer er het meest toe hebben bijgedragen, om eene zekere beduchtheid in dit opzigt levendig te houden, gelijk men in het voorloopig verslag beweert, het ministerie kan daar niet aansprakelijk voor gesteld worden. Zijne gevoelens en inzigten wil het zelf openbaren; aan geene anderen heeft het daartoe last gegeven.

Op bepaalde vragen aan de Regering gerigt, is zij steeds bereid bepaald te antwoorden. Tegenover gissingen en onderstellingen is het bezwaarlijk, anders dan algemeene antwoorden te geven. Want, dit moet niet uit het oog verloren worden, de meeste grieven, die men tegen dit kabinet in het midden brengt, en waarvan deze paragraaf van het verslag eenigzins een weêrklank is, berusten niet op feiten, niet op hetgeen het ministerie gedaan heeft of verklaard heeft te zullen doen, maar op hetgeen men op eigen gezag heeft goedgevonden te gissen, dat het voornemens zou kunnen zijn ten eenigen tijde te doen.

»Niet eens — zegt het verslag verder — heeft de Kamer tot nu toe afdoende opheldering ontvangen omtrent de inzigten der Regering ten aanzien der regeling van het lager onderwijs." Men vergeet daarbij, dat de Regering de bepaalde toezegging heeft gedaan, niet alleen de wet op het lager, maar ook op het middelbaar en hooger onderwijs, als daarmede in naauw verband staande, in den loop dezer zitting aan te bieden. De Regering ziet er niet het minste nut in, thans in eene tijdroovende discussie te treden, welke alleen vruchtbaar kan zijn, wanneer hare denkbeelden in bepaalde wets-ontwerpen zijn geformuleerd. De algemeene beginselen der Regering op dit punt zijn herhaaldelijk medegedeeld; zij wil het groote beginsel der wet van 1806, de gemengde school, in het algemeen vasthouden. Doch zij wil opvoeding niet geheel van onderwijs afscheiden; zij wil den Christelijken geest, die vormende kracht onzer maatschappij en zonder welken beschaving in materialismus ontaardt, niet wettelijk uit de school verbannen zien.

In het verslag wordt gewezen op eene reeks van wetsvoorstellen, die bij de Tweede Kamer aanhangig waren toen hare zitting gesloten werd; welke sluiting, zoo als de commissie van rapporteurs zich uitdrukt, geheel onverwacht was, en van welker onvermijdelijke noodzakelijkheid men zich nog altijd niet kon overtuigen. Dat de verandering van verschillende hoofden van departementen velen onverwacht voorkwam, kan gereedelijk worden aangenomen. Al hetgeen daarbij is voorgevallen, met de meeste openhartigheid aan de Kamer medegedeeld zijnde, zoo behoeft daar thans niet op teruggekomen te worden. Doch bevreemdend mag het genoemd worden, dat de noodzakelijkheid der sluiting van de zitting nog al twijfelachtig wordt voorgedragen, nadat alles bekend is geworden wat tot de kabinets-wijziging aanleiding gaf. Zou men werkelijk van de nieuw opgetreden ministers hebben kunnen vergen, dat zij zich onverwijld na hunne optreding en te midden der menigvuldige beslommeringen daaraan verbonden, in de maand waarin tevens de begrootingen voor het volgende jaar met al haren omslag en nasleep moesten voorbereid worden, tevens zouden belast hebben met de belangrijke in het verslag opgenoemde wetsvoorstellen, en vóór dat zij zich nog zouden hebben kunnen verzekeren, dat al wat in die wetsontwerpen voorkomt, met hunne inzigten en die hunner nieuwe ambtgenooten overeenkwam? Zoodanig een eisch zou niet wel met de billijkheid zijn overeen te brengen. Terwijl het ook der Regering leed doet dat de regeling van menig onderwerp, dat voor afdoening rijp scheen, tot een later tijdperk moest verschoven worden — meent zij echter dat, bij eene onpartijdige beschouwing, men zal moeten toegeven, dat de sluiting der Kamers een onvermijdelijk gevolg was van de ministeriële verandering, welke den 1sten Julij plaats vond.

Doch, zegt men, nu eenmaal de sluiting had plaats gehad, 't geen men toch blijft betreuren, mogt men verwachten, dat het nieuwe Gouvernement door verdubbelden ijver zou trachten de gevolgen der plaats gehad hebbende stremming uit te wisschen. Onbeantwoord latende de keuze van vele uitdrukkingen, hier en elders in dit en de overige voorloopige verslagen voorkomende, en die evenmin getuigen van zucht tot gemeen overleg, als zij schijnen te passen in stukken, welke tot gedachtenwisseling moeten dienen tusschen een tak van wetgeving en 's Konings ministers, meent de Regering ter zake het volgende te moeten in het midden brengen.

Behalve de naturalisatiewetten en de wetten tot vereeniging van gemeenten, die weinig voorbereidenden arbeid vorderen, en behalve de veertien wetten der staatsbegrooting voor 1857, die daarentegen tot zeer veel voorbereidenden arbeid aanleiding geven, zijn nu achtereenvolgens aan de Tweede Kamer sedert de opening der zitting ruim veertig wets-ontwerpen aangeboden. Bovendien zijn bij den raad van state, wiens werkzaamheden op het gebied van wetgeving bij de aanmerkingen van het voorloopig verslag geheel over het hoofd werden gezien, nog verschillende en daaronder zeer belangrijke wetsontwerpen aanhangig.

Tegenover de opmerking, dat, zal een zittingjaar vruchtbaar zijn, al de veelomvattende wetten onmiddellijk bij de opening der Kamers moeten aangebragt worden, kan op vroegere jaren worden gewezen. Slechts zeldzaam zijn de belangrijkste wetten gelijktijdig met de begrooting aangeboden. Is zulks vroeger niet geschied, dan kan het met des te minder grond worden geëischt van ministers, waarvan eenigen tien, en anderen slechts zes weken vóór de opening der Kamers hunne portefeuilles aanvaard hebben.

Blijkens paragraaf 3 van het verslag, heeft men de klagt, ook ten vorigen jare uitgebragt, thans herhaald over de schraalheid der meeste memoriën van toelichting. Wanneer zoo veel wordt toegelicht als in de uitgewerkte en toelichtende staten van elk hoofdstuk plaats vindt, kan uit den aard der zaak de memorie van toelichting kort zijn. Men kan toch wel niet de bedoeling hebben de meeste mededeelingen dubbel te doen plaats vinden.

De Regering meent dus voorshands niet te moeten afwijken van eene wijze van handelen, die in de laatste jaren regelmatig gevolgd en vroeger zelfs toegejuicht is geworden.

De redevoering, waarmede de minister van financiën de tegenwoordige begrooting indiende, heeft, blijkens het verslag, op vele leden een' minder aangenamen indruk gemaakt. Men beweert, dat die redevoering in toon en strekking zeer afstak bij die, ter gelegenheid van het overbrengen der begrootingswetten voor 1856 uitgesproken, en dat de minister nu zijne aandacht meer op de schaduwzijde zou gevestigd hebben. Die bewering schijnt minder juist. De minister heeft niet getracht het eene jaar de zaken van eene meer, het andere van eene min gunstige zijde voor te dragen; hij heeft beide jaren getracht de feiten zonder eenige vooringenomenheid uiteen te zetten. Daar nu de opbrengst der belastingen in de eerste acht maanden van het vorige jaar veel gunstiger was dan over een gelijk tijdvak van het loopende, zoo zou de minister in eene onjuiste voorstelling vervallen zijn, die allezins afkeuring zou verdiend hebben, wanneer hij het verschil der toestanden niet had doen opmerken.

In verband met den geuiten wensch, dat door de Regering eene globale opgaaf zou worden gedaan van de opbrengst der veilingen van koloniale producten in 1856, wordt medegedeeld, dat de koloniale bijdragen aan 's rijks schatkist over het loopende jaar approximatief bedragen *f* 28,535,549.00.

Alhoewel de Regering met leedwezen vernam, dat men zich vrij algemeen tegen het hooge eindcijfer der begrootingen verklaard heeft, zoo was het haar echter niet onaangenaam, daarbij te zien wijzen op de mogelijkheid, dat de Oost-Indische baten niet altijd zoo mild zullen vloeijen als thans het geval is. Zij acht het gelukkig, dat van de zijde der Kamer die mogelijkheid niet uit het oog wordt verloren; bij veler neiging tot afschaffing van belasting, kan die herinnering tot behoedzaamheid aansporen.

De Regering kan zich niet vereenigen met de bewering in het verslag voorkomende, dat de gewone uitgaven voor 1857 omstreeks drie tonnen gouds *meer* dan de primitive begrooting van 1856 zouden beloopen. Zij toont het onjuiste dezer stelling nader aan, en komt tot het resultaat, dat, zelfs met terzijdestelling van het IXde hoofdstuk *A*, het gezamenlijk bedrag der overige hoofdstukken *f* 53,156.44 lager is geraamd dan voor het loopende jaar.

Het algemeen verwijt van *neiging tot opdrijving van het cijfer der begrooting* kan alleen geregtvaardigd worden door bepaalde aanwijzing van uitgaven, die in het belang van 's rijks dienst òf in het geheel niet, òf niet tot het gevraagde bedrag worden gevorderd, of die van eenige weelde of overdreven bekrompenheid getuigen, waarnaar, volgens de meening der Regering, vruchteloos zal gezocht worden.

Waar de maatschappelijke toestand, de algemeene ontwikkeling van het volksleven, de uitbreiding der behoeften op materiëel en intellectuëel terrein, grootere uitgaven vorderen, en die uitgaven zonder het uitschrijven van nieuwe lasten kunnen bestreden worden, ja, waar men zelfs, niettegenstaande die grootere behoefte, eene zeer belangrijke belasting uit de rij der middelen kon doen verdwijnen, schijnt de beschouwing niet van eenzijdigheid te zijn vrij te pleiten, wanneer men elke voldoening van wezenlijke behoefte in de staatsdienst bestempelt met het telken jare terugkomende verwijt van neiging tot opdrijving van het cijfer der begrooting.

Aan het antwoord der Regering op hoofdstuk V (*binnenl. zaken*) ontleenen wij nog het volgende:

Schoon de Regering overtuigd is van de wenschelijkheid, om de indiening der wet op het hooger onderwijs zoo veel mogelijk te bespoedigen, kan zij niet wel inzien, dat haar voorstel om vijf buitengewone hoogleeraren tot gewone te doen bevorderen, eene reden te meer wezen zou, om de wettelijke regeling te verhaasten.

De opmerking in het verslag, dat het onraadzaam geacht moet worden in het hooger onderwijs al meer en meer elementen te brengen, die bij eene eindregeling welligt niet behouden zullen worden, acht de Regering op zich zelve volkomen juist, maar zij betwijfelt, of die hier van toepassing kan wezen. De vijf hoogleeraren toch, die het hier geldt, geven allen onderwijs in vakken, welke, hoedanig ook de eindregeling van het hooger onderwijs moge zijn, wel steeds aan elke hoogeschool onderwezen zullen moeten worden.

De Regering kan niet deelen in het gevoelen van enkele leden, die meenen, dat de koninklijke akademie van wetenschappen weinig nut sticht en niet aan de verwachting beantwoordt. Zij meent in tegendeel, dat die instelling niet weinig bijdraagt tot instandhouding en verbreiding van den wetenschappelijken roem des vaderlands.

Dat de proef, om door eene blijvende commissie onderzoek naar de geologische gesteldheid van Nederland te laten doen, mislukt zou zijn, durft de Regering niet zoo bepaald verzekeren, zoodat zij dan ook bezwaar maakt, die geheele zaak van de begrooting te doen verdwijnen. Naar het inzien der Regering behoort de zaak voorshands te blijven rusten: zij hoopt, dat de voortzetting der taak, welke aan de geologische commissie was toevertrouwd, later zal kunnen plaats hebben.

De omstandigheid, dat de bevolking der bedelaars-gestichten sedert geruimen tijd vermeerdert, bewijst, dat op de wering der bedelarij steeds wordt toegezien. Volkomene uitroeijing daarvan is echter, zooals meermalen is opgemerkt, onmogelijk, daar nimmer kan worden voorgekomen, dat bedelaars, die politie-bedienden weten te ontwijken, dat misdrijf uitoefenen op steeds afwisselende plaatsen, waar deze zich op het oogenblik niet bevinden.

Het sterk toenemende verkeer langs de lijnen van den rijkstelegraaf, blijkbaar uit de opbrengsten en uit de statistieke opgaven, maakt het dringend noodig, dat de middelen worden aangewezen, om het aantal draden en toestellen te kunnen vermeerderen, naar gelang de behoefte daaraan zich openbaart. Vooral blijkt deze behoefte langs de hoofdlijnen, welke dienen om de berigten, door den onderzeeschen telegraaf aangebragt, naar het binnenland en, over de bestaande drie voorname aansluitingspunten, naar de overige staten van het vasteland te verzenden. Onder de lijnen, welker aantal draden stellig vermeerdering vordert, is nu reeds met zekerheid die tusschen Arnhem en Groningen en die tusschen Amsterdam en Rotterdam aan te wijzen. De post, voor dit onderwerp uitgetrokken, is, naar het oordeel der Regering, dan ook geenszins te ruim geraamd, maar het is veeleer te voorzien, dat daarmede niet dan het dringend noodzakelijke zal kunnen worden bestreden.

In het antwoord op hoofdstuk X (*Oorlog*) zegt de minister met leedwezen te hebben vernomen, dat over het algemeen niet zeer gunstig over deze begrooting wordt gedacht. Hij zal daarom trachten, door het geven van ophelderingen, de gemaakte bedenkingen uit den weg te ruimen.

Z. exc. verklaart, dat men de begrooting van oorlog minder kan stellen, als men dit zou willen doen om de Vertegenwoordiging te believen, of zich, in populairen zin, aangenaam te maken; maar tevens dat, zoo de raming verminderd wordt, men een zoodanig gebrekkigen toestand van zaken zal verkrijgen, dat het geld, daaraan besteed, eigenlijk voor de verdediging des rijks verloren, dat het eene onnutte uitgaaf zal wezen. Noemt men de organisatie, zoo als zij nu bestaat, *al te uitgebreid* en *te kostbaar*, dan moet men tot den maatregel van 1848 terugkeeren: toen de proef is genomen van eene stelselmatige vermindering, die evenwel wrange vruchten gedragen heeft; want het vaststellen der begrooting, eenvoudig tot een bedrag van tien en een half millioen, zooals sommige leden willen, laat geene eigenlijke raming meer toe en vordert op nieuw eene stelselmatige reductie. Maar dan ook zou de wezenlijke behoefte voor een aangenomen cijfer achterstaan, hetgeen niet dan zeer noodlottige gevolgen voor de belangen van het rijk zou hebben. De Regering vertrouwt dus, dat op zoodanig denkbeeld van reductie verder niet zal worden aangedrongen.

Ook moet de minister nog opmerken, dat, indien men meent dat de organisatie van het leger op eenen al te uitgebreiden en kostbaren grondslag staat, welke, in verband met de kosten van de oorlogs-marine, de financiële krachten van den staat te boven gaan, dan de billijkheid vordert, dat men eerst bepale, hoe groot het bedrag dier uitgaven eigenlijk is. Onder de gelden toch voor oorlog aangevraagd komen onderscheidene uitgaven voor die, ofschoon op die begrooting behoorende, evenwel aan 's lands defensie geheel vreemd zijn.

Hierop volgt eene becijfering, waarbij wordt medegedeeld, dat bij de begrooting van 1854, vastgesteld op ruim elf millioen, de eigenlijke uitgaven van het departement slechts ruim negen millioen hebben bedragen. Het kan dien ten gevolge geenszins de vraag zijn, of eene raming zoo als de tegenwoordige van *meer* dan elf en een half millioen, maar wel of de werkelijke uitgaven van *minder* dan negen en een half millioen de financiële krachten van den staat te boven gaan.

Op de aanmerking dat men in verschillende onderdeelen der begrooting een volslagen gemis aan het beginsel van besparing bespeurde, antwoordt de minister, dat de meest mogelijke spaarzaamheid in het bestuur van oorlog wordt in acht genomen

Op de vraag, of met het thans gevraagde cijfer bereikt is, wat de minister zich voor oogen heeft gesteld, kan hij in gemoede toestemmend antwoorden. Nederland kan geene uitgebreide militaire magt onderhouden, maar wat het van dien aard bezit, moet in zijne soort goed, ja zeer goed wezen. Het moet de kern zijn waarop in tijd van gevaar kan gerekend worden, waarop de alsdan te nemen maatregelen in het groot kunnen steunen. Die bestanddeelen zijn in het leger aanwezig. Het moge niet groot zijn, het is in gehalte over het algemeen uitmuntend. Dit is de getuigenis van vreemde beoordeelaars; dit is, zoo als de minister vertrouwt, mede de publieke opinie des lands.

In verband tot de klagt wegens de sporen van een minder spaarzaam beheer in de uitgaven van oorlog, heeft de minister eene vergelijking gemaakt tusschen de begrooting van 1849 en die van 1857.

Toen had men gevraagd een cijfer van *f* 11,675,000; rekent men daarbij *f* 409,400 voor de tegenwoordig meerdere duurte der levensmiddelen, *f* 489,300 voor het langer onder de wapenen houden der manschappen, en *f* 16,000 voor kamperen der troepen, van welke 3 posten in dat jaar geen sprake was, dan verkrijgt men *f* 12,589,700. Thans wordt voor 1857 gevraagd een cijfer van *f* 11,586,082, dus eigenlijk *f* 1,003,617 minder dan in 1849.

In 1849 had men in dienst 1623 offic., 19,410 onderoffic. en manschappen, 244 regem.-kinderen en 3762 paarden. In 1857 wordt voorgesteld in dienst te houden 1603 offic., 19,119 onderoffic. en manschappen en 3884 paarden.

Hieruit volgt, dat, op een klein verschil na, in 1857 hetzelfde wordt verkregen als in 1849, doch met meer dan *een millioen gulden minder*.

Uit het antwoord der Regering nopens hoofdstuk XI (*Koloniën*), blijkt, dat de door haar beoogde: »*maatschappelijke hervorming*," waaromtrent nog in deze zitting een wets-ontwerp zal worden ingediend, geen ander doel heeft, *dan om aan den staat der slavernij een einde te maken.* De Regering wenscht dien maatregel intusschen niet te bestempelen met het woord: »*vrijverklaring*," omdat een verkeerd begrip daarvan tot teleurstelling en verbittering onder hen zoude kunnen leiden en de droevigste gevolgen voor de kolonie na zich slepen. Bij de behandeling van dit onderwerp zullen, behalve het rapport der staats-commissie, de van den gouverneur van Suriname ontvangene inlichtingen en ook zijne bedenkingen, der Regering van groot nut zijn.

's GRAVENHAGE, 13 November.

Bij kon. besluit van den 6den dezer is tijdelijk, en bepaaldelijk voor de behandeling van het onderwerp betreffende de verdediging der kusten en rivieren, tot lid van het comité van defensie benoemd de schout-bij-nacht *F. X. R. 't Hooft*, H.D. adjudant in buitengewone dienst.

— Men maakt de opmerking, dat bijna alle groote huizen, te Amsterdam, welke in het openbaar geveild worden, worden opgehouden, hetgeen buiten twijfel aan den nadeeligen invloed van de nieuwe directe belasting moet worden toegeschreven. Men meent dat dit reeds de Regering moet bewegen om Amsterdam te hulp te komen, omdat het land daardoor aanzienlijke sommen voor registratie-regten mist.

— Den 25sten September j.l. is te St. George d'Elmina, in den ouderdom van 40 jaren, overleden de heer *H. Schomerus*, luit. kolonel, gouverneur der Ned. bezittingen aan de kust van Guinea.

NIJMEGEN, 13 November.

Naar men verneemt, zijn door het bestuur onzer stad reeds krachtdadige maatregelen genomen ter voorkoming van ongelukken, welke door de dezer dagen in de benedenstad ontdekte verzakking dreigen te ontstaan, en is onder anderen besloten tot het afbreken van enkele zich daar bevindende gebouwen.

LEEUWARDEN, 13 November.

Men zal zich herinneren, dat eenigen tijd geleden in onderscheidene dagbladen het berigt werd gevonden, dat zekere heer *H. Gehrke*, geëxamineerd veearts uit Berlijn, zich, op aanbeveling van den minister van binnenlandsche zaken, in de environs van Bolsward zou onledig houden met de behandeling en genezing van de door de besmettelijke longziekte aangetaste runderen, en dat de wijze van zijne behandeling en de op enkele stallen genomen proeven een' zeer gunstigen uitslag beloofden.

Uit een daaromtrent ingesteld officiëel onderzoek is echter, naar wij vernemen, gebleken, dat genoemde veearts wel pogingen heeft aangewend, longzieke runderen onder zijne behan

deling te krijgen, doch hem dit slechts bij één' veehouder in de gemeente Wijmbritseradeel is gelukt. De toegediende poeders en druppels hebben evenwel niet het minste gebaat, daar de ziekte met hevigheid onder den veestapel bleef heerschen, zoodat verscheidene beesten stierven of afgemaakt moesten worden. Wat de aanbeveling van den minister van binnenlandsche zaken betreft, zoo heeft men niemand kunnen opsporen, die dat stuk heeft gezien. (*Leeuw. Ct.*)

ASSEN, 15 November.

In eene onlangs gehoudene vergadering van commissarissen voor de daarstelling van het kanaal van Assen op Groningen is besloten, om weldra en althans nog dezen winter uit te besteden de graafwerken over eene lengte van 7000 ellen, en wel van Peelo, gemeente Assen, tot naar Taarlo, gemeente Vries.

Het ingekomen protest van aandeelhouders te Assen, tegen het voornemen, om het kanaal uit de Drentsche hoofdvaart te doen uitgaan tusschen het huis van den heer mr. *W. Tonckens* en dat van den heer mr. *G. L. W. Vos* alhier, is buiten gevolg gelaten, blijvende heeren commissarissen bij dat voornemen. — Het schijnt meer en meer te blijken, dat de disponibele gelden meer dan toereikend zijn om het kanaal daar te stellen; iets, waaraan vroeger wel eens is getwijfeld. (*Dr. Ct.*)

— Uit Diever wordt geschreven, dat het gebruik van het daar toegepaste geneesmiddel tegen de longziekte, uitgevonden door den rijksveearts *H. Reimers* te Dalen, gewenschte gevolgen heeft, vermits de zieke runderen, op welke het in die gemeente is toegepast, als hersteld zijn te beschouwen.

GRONINGEN, 15 November.

De verkiezing van een lid van den gemeenteraad alhier, in plaats van den heer H. B. ONNES, is bepaald op Woensdag den 26sten November.

— De heer H. K. WELT heeft de benoeming tot lid der prov. staten voor het kiesdistrict *Onderdendam* aangenomen.

— Met de werkzaamheden aan de Bonte-brug buiten het Kleine-poortje is men thans zoo ver gevorderd, dat zij door voetgangers kan worden gepasseerd; voor rijtuigen blijft de passage nog gestremd.

— Bij den heer dr. P. J. HUISINGA, te *Wildervank*, is een brandbrief ontvangen van drie bedelaarsters uit de kolonie Veenhuizen, waarvan bereids proces-verbaal is opgemaakt. Zij vragen in dien brief *f* 200 »en — zoo staat er letterlijk — indien UEd. in de tijd van 8 dage niet aan ons verzoek zult voldoen dan zulle wij genoodzaakt zijn om hier van daan te desertere en naar Groninge te kome en dan zulle wij bij U de boel in de brand steke want het kan ons niet scheele hoe het met ons gaat want wij zitte nog liever in de gevangenis als hier dus wij hoope dat UEdele aan ons verzoek zult voldoen, want anders zulle wij niet alleen brand stigte maar dan is het ons onverschillig al beneme wij ook iemands leven en spaare en ontzien niets."

Het is inderdaad verontrustend, dat er in de maatschappij van weldadigheid (van »baldadigheid," lazen wij onlangs ergens) een aantal menschen worden gevonden, die niet meer door vrees voor straf van misdaden worden teruggehouden. Inderdaad, maatregelen van voorziening zijn ten dezen dringend noodig.

— Wij meenen de aandacht ook van ingezetenen van dit gewest te moeten vestigen op een tweetal aanschrijvingen dezer dagen door de commissarissen des Konings in de provinciën Friesland en Overijssel gedaan. De bekendmaking van de daarbij gegevene wenken kan ligt ook hier haar nut hebben.

De commissaris des Konings van Friesland wijst op de schadelijke uitwerkselen van het gebruik van met moederkoren vermengd of ook van beschimmeld graan, en wil de landlieden, bakkers en anderen, door welke graan omgezet of verbakken wordt, tot eene zorgvuldige zuivering daarvan dringend hebben aangespoord; verder beveelt z. ed. de gemeentebesturen aan, om dáár waar graanmarkten worden gehouden, zooveel mogelijk op den staat van het aangevoerde graan naauwlettend te doen toezien en tevens al die maatregelen te nemen, welke de markt- en gezondheids-politie vrijlaten, ten einde te bevorderen, dat geene andere dan gezonde en niet met schadelijke stoffen vermengde granen ter verkoop worden gebragt.

De commissaris des Konings van Overrijssel vestigt de aandacht der gemeentebesturen op het nog steeds, vooral ten platten lande, bestaand volksbegrip, dat de ligchamen van drenkelingen, of anderen die een' onnatuurlijken dood schijnen te hebben gevonden, niet mogen worden aangeroerd, voor de komst van het burgerlijk of regterlijk gezag, en wekt hen op, om door overleg met godsdienst- en schoolleeraars, of op zoodanige wijze als zij meest geschikt oordeelen, te trachten, om dat begrip te verdringen en voor gezonder begrippen van menschelijkheid te doen plaats maken. Het behoeft geen betoog, dat bij spoedig aangebragte hulp, welligt menig menschenleven te redden zou zijn.

— Naar men verneemt, zijn de commissarissen des Konings uitgenoodigd om zoo spoedig mogelijk opgave te doen van de in hunne provinciën aanwezige onbebouwde gronden, en de middelen, die zouden kunnen worden aangewend om de ontginning daarvan te bevorderen. Het doel des Konings is om daardoor aan den arbeidsman werk, en daarmede onderhoud te verschaffen. Men berekent, dat van de 3 millioen bunders, twee millioen worden bewerkt, of met gebouwen zijn bezet, en dat van het 3de millioen een derde dient voor wateren en wegen, en twee derden nog onbebouwd zijn. Van deze laatsten vindt men in N.-Brabant 183,000 bunders, in Drenthe 176,000, in Gelderland 165,000, in Overrijssel 153,000 en in Noord-Holland 51,000 bunders. (Diegenen die hiervan meer wenschen te weten, verwijzen wij naar de bekroonde prijsvraag van den heer U. G. SCHILTHUIS, Jz., »de verhouding van den landbouw tot den bodem en de bevolking.")

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

LONDEN, 15 November.

Hier is het berigt ontvangen, dat de Perzianen, die de Afghaansche stad Herat hadden ingenomen, door de inwoners weder die stad zijn uitgedreven.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 15 November.

NEDERLAND Werk. Schuld	à 2½	pCt.	62 13/16.
Dito Dito	» 3	»	74¼.
Dito Dito	» 4	»	93¾.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	72½.
Dito 1851 en 1852	» 2½	»	37 11/16.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	82.
Dito Nation. Metall.	» 5	»	73⅞.
SPANJE Onbep. St.	» 1¼	»	22 3/16.
Dito Binnenl.	» 3	»	36.
PORTUGAL	» 3	»	43¼.
RUSLAND Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	102¼.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	—
Dito bij *Hope*	» 4	»	83¾.
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	—
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	»	93.
Dito 6de serie	» 5	»	94⅞.

LONDEN, 15 *November*. Consols 93⅛.

PARIJS, 15 *November*. Fransche 3 pCt. 66.75.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 11 Nov., *Weitinga* Amstel, Lissabon; *Oldenburger* Geppiena, Boness; *de Boer* Geesina en *de Jong* Mina, Newc.; *Smit* Alegonda Rensina, Sunderl.; *de Jonge* Pollux, *Nieveen* Jacoba Cath., *Sap* Gesina Reina, *Aggen* Louisa Helena, *Nieboer* Henderika en *Muller* Harmina, Petersb.; *Bleeker* Zwaantje Cornelia, Koningsbergen; *Evers* Fortuna, Assens, *Booneveld* Jonge Leeuw, Noordzee; — 13 *Hoeksma* Cornelia Wilhelmina, Archangel.

TEXEL 12 Nov., *Gunter* Visscherij, Londen; *Stam* Vereeniging, Yarmouth.

ZIERIKZEE 11 Nov., *Ouwehand* Volharding, v. Parr. n. Dordr.

SMIRNA 16 Oct., *Scherpbier* Argo, Salonica, om voor Amsterdam te laden.

BILBAO 28 Oct., *Koster* Dankbaarheid, *den Breems* Fortuna, 1 Nov. *Bagges* de Maas, Vlaardingen; — 4 *Kleijn* Alida Margaretha, Rott.

GEND 10 Nov., *de Boer* Zwaantina Hendrika, Riga.

LONDEN 8 Nov., *Stuit* Margrietha Gesina, *Bette* Jacobus, *van der Wijck* Drie Gebroeders, *van Duijn* Maria, *Prins* Heiko Prins, *de Jonge* Gesina en *Drost* Admir. Graaf van Heyden, Petersb.; *Blouw* Gesina, Gothenburg; *Dodde* Alberdina, Koningsb.

Bij DUNGENESS 9 Nov., *Nink Blok* 's Gravenhage, v. Akyab n. Amsterdam.

FALMOUTH 10 Nov., *van der Valk* California, Patras.

MUMBLES 9 Nov., *Hazewinkel* Roelf Giesen Jr., Taganrog.

CARDIFF 9 Nov., *Wiegmink* Clara Henriëtte, Amst.

QUEENSTOWN 8 Nov., *Eeftingh* Jantina, Taganrog.

DUNDEE 8 Nov., *Veldhuis* Prov. Overijssel, Zwolle.

IPSWICH 8 Nov., *Kroon* Sophia, Groningen.

Bij ALDBRO 9 Nov., *Bakker* Jonge Liefert, v. Petersb. n. Londen.

HAMBURG 12 Nov., *Rasker* Geertruida, Altona.

HARBURG 11 Nov., *Mulder* Zorg en Vlijt, Bordeaux.

HOOKSIEL 8 Nov., *Lukkien* Henderika Jeltina, Veendam.

KIEL 10 Nov., *Koning* Geessiena, Leith.

THISTED 3 Nov., *Olthoff* Abeldina, Holland; — 4 *Konterman* Vr. Renske, Rendsburg.

DANTZIG 7 Nov., *Visser* Vr. Ida, Harlingen.

MEMEL 8 Nov., *Stief* Charlotte, Antwerpen.

WIJBURG vóór 25 Oct., *Scheltens* Maria, Londen.

KROONSTAD 31 Oct., *Maathuis* Afina van Linge, Londen.

Vertrokken.

AMSTERDAM 13 Nov., *Joon* Anna Catharina, Batavia; *Kiers Kok* de Hoop, Livorno; *Molenaar* Neptun, Liverp.; *Mellema* Doris, Newc.

SMIRNA 22 Nov., *Tunteler* Harmonie, Konst.

TRIEST 8 Nov., *Fekkes* Mathilda, Newyork.

DARTMOUTH 9 Nov., *de Boer* Elize, Rott.

PLYMOUTH 8 Nov., *Gruppelaar* Hillechina, Amsterdam; *Boerhave* Arendina, Hamburg.

FALMOUTH 8 Nov., *Roelfsema* Alphardt, Hamburg.

SCILLY 5 Nov., *Sap* Vasco de Gama, Rio de Janeiro.

CARDIFF 7 Nov., *Mispelblom Beijer* Luit.-Admir. Stellingwerf, Singapore.

QUEENSTOWN 8 Nov., *Dijk* Elsina Jantina, Lissabon.

HAMBURG 12 Nov., *Zwanenburg* Anna Maria Henriëtte, B. Ayres.

BREMERHAVEN 10 Nov., *Panjer* Vr. Wijka, Gron.

SWINEMUNDE 8 Nov., *Brons* Juffer Ellegonda, Termunterzijl.

PILLAU 10 Nov., *Bisinga* Cathar. Charlotte, Noorw.

MEMEL 7 Nov., *Visser* Anna Sophia, Gron.

BOLDERAA 7 Nov., *Kolk* Jonge Boll, *van Driesten* Grunus, *Arema* Vrije Fries, *Mulder* Afiena Agatha, *de Boer* Catharina en *v. d. Laan* Jacoba Alida, Elseneur.

RENDSBURG 7 Nov., *Butter* 2 Gebroeders, Termunterz.; *Hoekstra* Anna, Holland; — 8 *Kassens* Gustaaf Willem, St. Malo; *Brouwer* Pietronella, Sleeswijk; — 9 *Bol* Vr. Martha, Delfshaven; *Besseling* Elsina, Amst.; *Leuning* Battruida, Schiedam; — 10 *Pronk* Gesina, Amst.; *v. d. Veen* Goede Hoop, Malmöe.

HOLTENAU 7 Nov., *Broekema* Hillechiena en *Balk* Jacomina, Delfshaven; *v. d. Wall* Fraukje, Schiedam; — 9 *Glim* Willemtina, Holland; *Rosema* Engelina Jantina, Bordeaux.

Zeilklaar.

LONDEN 8 Nov., *Sap* Emma Maria, Bordeaux.

NEWCASTLE 8 Nov., *Veen* Alida, Lissab.; *Balk* Conc., Aalborg.

GOTHENBURG 3 Nov., *Lieffijn* Goede Verwachting, Engeland.

STOCKHOLM 5 Nov., *Bekkering* Gesiena, de Noordzee.

KOPPENHAGE 10 Nov., *Puister* Rieka, Landscrona.

ZOUTKAMP, 14 Nov. Zeilklaar: *van der Warf* Vr. Alida, Londen; *Reijer* Jacobus Begemann, Sunderland; *Westenberg* Diewerdina, avont.

DUBLIN, 8 Nov. Het schip Elisabeth, kapit. *Abrams*, van Liverpool naar Dordrecht, alhier in de nabijheid gestrand, is gisteren weder af- en alhier op de rivier gebragt.

WHITSTABLE, 9 Nov. Het schip Hollandia, kapit. *J. Smidt Petersen*, van Petersburg naar Antwerpen, is den 7den dezer op Hasbro' Sand gestrand, en met gebroken roer en vier voeten water in het ruim door het volk verlaten, dat, uitgenomen den kapitein, die weigerde van boord te gaan, gered en alhier aangebragt is.

ELSENEUR, 9 Nov. De schepen Groot Zeewijk, kapit. *Homan*, en Dankbaarheid, kapit. *Vulk*, beide van Riga naar de Maas, zijn alhier lek en met verstopte pompen binnengeloopen.

ARCHANGEL, 29 Oct. Het schip Stientje Roemeling, kapit. *Bruins*, van hier naar Amsterdam, is, na eene maand op zee doorgebragt en de Noordkaap reeds bereikt te hebben, door hevige stormen genoodzaakt geworden alhier terug te keeren; van de lading was een gedeelte over boord geworpen, terwijl men rogge gepompt had; zou lossen.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

8 Nov. *Kok*, Anna Elisab., v. Riga n. Londen, m. hout.
Velt, Engelina, v. Riga n. Engeland, m. hout.
de Groot, Cathar. Gerdina, v. Riga n. Brest, m. hennep.
Stutvoet, Margaretha, v. Pernau n. Schiedam, m. gerst.
de Boer, Eendragt, v. Memel n. Harlingen, m. hout.
9 — *Holman*, Dolphijn, v. Petersb. n. Engeland, m. haver.
Vosman, Wilmina, v. Petersb. n. Engeland, m. haver.
Boiten, Fossiena Siers, v. Memel n. Rott., m. tarwe.
Staal, Margaretha, v. Riga n. Antw., m. hout.
Hangelbroek, Antje Witzenborg, v. Riga n. Rott., m. lijnz.
Meijboom, Fredrik Hendrik, v. Uleaborg n. Amst., m. teer.
v. d. Laan, Tweelingen, v. Riga n. Toulon, m. hout.
de Groot, Zeldenrust, v. Dantzig n. Boston, m. lijnzaad.
Schuring, Hillechina, v. Riga n. Gend, m. vlas.
Schummelketel, Johanna, v. Libau n. de Maas, m. gerst.
10 — *de Groot*, Engelina Jacoba, v. Riga n. de Maas, m. granen.
Lupkes, Vrije Handel, v. Pernau n. de Maas, m. gerst.
Scherpbier, Jettina, v. Riga n. de Maas, m. gerst.
Hoveling, Redite, v. Riga n. de Maas, m. granen.
van Ingen, Anna Geertruida, v. Libau n. de Maas, m. granen.
Prins, Twee Broeders, v. Riga n. Schiedam, m. gerst.
de Jonge, Annechiena, v. Petersb. n. Portsmouth, m. hennep.
11 — *Koning*, Haven, v. Riga n. Antw., m. lijnz.
Steffens, Willem, v. Arendsburg n. Schiedam, m. gerst.

De wind den 8 Nov. N.W., N.; den 9den O.N.O., O., Z.Z.O.; den 10den O.Z.O., Z.O.; den 11den O.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

TEXEL 13 Nov., *Nink Blok* 's Gravenhage, Akyab, lek, met verlies van anker en ketting en met meer andere schade; *Pluym* Stad Almelo, Dundee, met verlies van een anker.

VLISSINGEN 12 Nov., *Hotze* Jantje Wilkens, Petersb.; *Vos* Cath., Dantzig.

FALMOUTH 9 Nov., *Meijer* Zeevaart, v. Berdianski n. Amst., heeft de reis voortgezet; — 10 *Sikkens* Jacqueline en Elise, Taganrog.

LONDEN 11 Nov., *Sissingh* Minister van Bosse, Petersb.; *Bakker* Jonge Lieffert, Kroonstad.

Bij DEAL 10 Nov., *Boerhave* Arendina, v. Cardiff n. Harburg.

Bij WIGHT 9 Nov., *de Boer* Eduard, v. Rott. n. Triest.

PORTO 25 Oct., *de Groot* Maria Reifina, Amst.

LISSABON 29 Oct., *de Jonge* Fennegina Arentina, Cardiff; *Westers* Antina, Bristol; — 30 *Kuyper* Anna Augusta, Cardiff; *Douwes* Klasina Maria, Bristol; *Nuisker* Cath. Elisabeth, Newc.; *Scherpbier* Remke, Sevilie; — 1 Nov. *Meedendorp* Johanna, Cardiff; *Engelsman* de Vlijt, Antw.; *Olberding* Welmoet en 3 *van Lessen Balsters* Henrica, Newc.

ST. HELENA 4 Oct., *Nap* Diligentia, v. Rangoon n. Rott.; — 8 *Marker* Emilie, v. Manilla n. Cowes; — 9 *Rap* Ardjoeno, v. Bat. n. Amst.; aan boord was alles wel; hebben de reizen voortgezet.

Bij ST. HELENA 9 Oct., *Schuurman* Neptunus, v. Bat. n. Amst.

MONTEVIDEO 29 Sept., *Bruinseels* Pantalon, Antw.

Vertrokken.

AMSTERDAM 13 Nov., *Ruigh* Morgenster, N. Diep; — 14 *Vil* Hendrik Pieter, Smirna; *Ellerman* Valparaiso, Napels.

TEXEL 13 Nov., *Zeegers* Catharina, Porto.

VLISSINGEN 11 Nov., *Hofkamp* Hortense, Liverp.; — 12 *van Meeteren* Rijks-Stoomschip Merapie, Oost-Indiën.

PILLAU 11 Nov., *Hazewinkel* Sjouke Alida en *Potjer* Dankbaarh., Schiedam, *Oostema* Hunsingo en *de Boer* Hendrika, Lond.; *Smit* Anna Jantina, Leith; *Mooi* Geertje, Hartlep.

RIO-JANEIRO 18 Sept., *v. Loon* Jacobus, Bat.; — 21 *Rieperg* Oud-Nederland, Kanaal; — 30 *Lundgrèn* Math. en Cornelia, Bat.; — 13 Oct., *Stolte* Const. en Elisab., Bat.

BUENOS AYROS 11 Sept., *Losschen* Henrica, Antw.

In lading.

BUENOS AYROS 30 Sept., *van Veen* Henriëtte Elisabeth Susanna, Antwerpen.

LONDEN 10 Nov., *Stuit* Geerdina, Antw.

Zeilklaar.

MARSEILLE 10 Nov., *Lutje* Jacoba Christ., Falm.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 14 *November*.

TARWE.		GERST.		Zw. Voer 40 ℔ f 3,55
Oude 70 ℔ f		N.Winter 52 ℔ f	5,05	- - 42 - - 3,75
N.Oml.1856 68 -	9,00	- 54 - -	5,55	- - 44 - - 4,00
- - 70 - -	9,90	- 56 - -	6,05	
- - 72 - -		Zomer 54 - -	5,05	BOONEN.
- Old. 66 - -	7,60	- 56 - -	5,55	Paardeb. f 6, f 6,50, f 7
- - 68 - -	8,60	Knobbe 60 - -	6,40	Gr. Erwt. f
- - 70 - -	9,60	- 62 - -	6,80	Graauwe dito f
- - - -		HAVER.		
ROGGE.		N. Dikke 36 ℔ f		ZADEN, ENZ.
N. Inl. 62 ℔ f	6,30	- 38 - -	3,25	Old. Koolz. f 12 tot f 14,75
- 64 - -	6,90	- 40 - -	3,45	Oml. dito f 12 tot f 15,50
- 66 - -	7,60	- 42 - -	3,65	Zomerzaad f 9 à 11½
Oude 66 - -		- 44 - -	3,85	G. Mosterdz. f 8 tot f 11,50
BOEKWEIT.		- 46 - -	4,05	Lijnzaad f
N.Gr.Zd. 60 ℔ f	5,75	- 48 - -	4,25	Dederzaad f 7 tot f 9,50
- - 62 - -	6,25	- 50 - -	4,45	Gr. Gort f 10,50, f 11
- - 64 - -	6,75	N.W. Voer 36 - -	3,00	Parel dito f
- Zw. - 60 - -	5,55	- - 38 - -	3,20	Raapolie per vat f 51
- - 62 - -	6,05	- - 40 - -	3,40	
64 - -	6,55	N. Zw. - 36 - -	3,15	
- 66 - -		- - 38 - -	3,35	

Tarwe en Rogge met weinig handel in een doen. — Boekweit als voren. — Winter-Gerst aan Pelderijen iets hooger afgaande, Zomer en Knobbe in een doen. — Dikke Haver slap en 20 cent lager slepend afgaande, Voerhaver mede 10 cent lager, Zwarte door schaarschheid 10 cent hooger verkocht. — Boonen slap en niet dan iets lager te plaatsen. — Gort in een doen. — In Zaden weinig omgegaan.

LEEUWARDEN, 14 *Nov.* De aanvoer was in alle soorten van granen grooter dan de vorige week, en daarvoor meer kooplust, zoodat meest alle artikelen hooger werden verkocht. Tarwe: knappe *f* 9,40 à *f* 10,75, ordinaire *f* 8,60 à *f* 9,00 en geringere *f* 7,75 à *f* 8,25, Roode knappe *f* 9,90 à *f* 10,60. — Rogge: Inl. *f* 7,90 à *f* 8,60, Arch. *f* 8,30,35, puike Amerik. *f* 8,65,70. — Boekweit, Vries. Zand *f* 6,90, *f* 7,40; Veen *f* 5,80,85. — Winter-Gerst 30 cent hooger verkocht, *f* 5,30,60; Voersoorten van *f* 4,25 tot *f* 5,00; Zomer mede hooger. — Haver: fijne *f* 4,00,40, Voer *f* 3,00,65 en ligtere *f* 2,50,80.

AMSTERDAM, 14 *Nov.* Tarwe en Rogge in een doen met weinig handel; verkocht van Tarwe: 128 ℔ o. b. Pools. *f* 473; 127 ℔ j. dito *f* 453; 129 ℔ dito *f* 455; 126 ℔ Lubecker *f* 440; 128 ℔ Gelders. *f* 390. — Van Rogge: 123 ℔ Pommer *f* 233; 149 ℔ n. Inl. *f* 262; 121 ℔ dito *f* 260; 118 ℔ jar. dito *f* 230; 119 ℔ Arch. *f* 239. — Gerst tot vorige prijzen wel te plaatsen. — Haver in een doen.

Koolzaad flaauw. In veiling: gering Holst. *f* 343; Holst. Zomerz. *f* 353; gering Holst. 58 p. vl.; op 9 vat in Nov. 84½ p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk in een deen, op levering van den 1sten Dec., vooral in den beginne, williger; op den 1sten Mei daarentegen zeer slap; op 6/w. *f* 53,50; vlieg. *f* 52; Dec. *f* 52 a *f* 51,25; Mei 1857 *f* 47,75 a *f* 47. — Lijnolie dadelijk williger; op levering, vooral op het voorjaar, flaauw: op 6/w. *f* 45,25; vlieg. *f* 44; Dec. *f* 44; Mei 1857 *f* 38—*f* 38 a *f* 37,75. — Hennepolie op 6/w. *f* 48,25; vlieg. *f* 47.

LONDEN, 14 *Nov.* Granenmarkt onveranderd, aanvoer ruim, onbeduidende handel.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 14 *November*. De prijs der Boter was heden wegens den geringen aanvoer niet te bepalen.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 14 *Nov.* Ten gevolge van het ongunstige weder, was de markt op verre na niet zoo goed voorzien als l.l. Dingsdag; de handel was in alles tamelijk, melkkoeijen van *f* 90 tot *f* 140 en hooger; vetten van 20 tot 24 cents de 5 ons; schapen schaarsch aangevoerd; varkens mede niet ruim aangevoerd, en de prijzen hielden zich staande.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 14 *November*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 62¾, 62 13/16, 62¾; Dito Dito 3 pCt. 74 11/16; Dito Dito 4 pCt. 93 11/16, 93 13/16, 93¾; Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 89⅜; Handelmaatsch. 4½ pCt. 129. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 50⅞. — SPANJE, Onb. Stukk. 1¼ pCt. 22 1/16, 22⅛, 22¼; Dito 3 pCt. 40¼; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 36, 36¼, 36⅛; Coupons-Bewijzen 5 1/16, 5 3/16. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 43¼, 43 7/16, 43 7/16. — RUSLAND, Oblig. *Hope en Co.* 1798 en 1816 5 pCt. 102¼, 102⅛; Dito 1828 en 1829 pCt. 101⅛, 101⅞; Cert. bij Dito 1131 en 1833 5 pCt. 92; 4½ pCt. 92; Dito bij *Hope* 4 pCt. 83¾; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 83; Dito v. Inschr. in Assign. 6 pCt. 62¼.

OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 72½, 72 3/16, 72 3/16; Dito Nation. 5 pCt. 73⅝, 73 11/16, 73⅝; Dito Nieuwe 1847 2½ pCt. 37⅜, 37⅝, 37 9/16; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. 37⅜, 37⅝, 37 9/16; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. 81⅝, 81¾, 81 11/16; N. Weener Loten v. 250 fl. 1854 *f* 304; Mexik. 20 1/16, ¼, ⅛; Dito Onb. 20 1/16, ¼, ⅛; Gren. 20⅜, ⅛, ¼; Dito Onb. 20⅝, ¼, ⅛; Dito Uitg. 6¼; Ecuador 14 5/16; Dito Onb. 13 13/16, ⅞; Venez. 33¼, ⅜, ⅜; Dito Onb. 33¼, ⅜, ⅜; Dito Uitg. 14, ⅛; 5 pCt. Russen bij *Stieglitz* 5de Serie 93 11/16, ⅛; Dito 6de Serie 94¾, ⅞, 13/16.

Onze fondsenmarkt was heden over het algemeen iets ongunstiger gestemd, bij eenige affaire in Oostenr. en Spaansche.

Spaansche Cred. *f* 52½, *f* 53, *f* 51½, *f* 52; dito bij *Rothsch.* *f* 110, *f* 108; Sardinie *f* 73; Aand. Beijersche Spoorweg *f* 31½; 7 pCts. Illinois Central 84⅜.

Koers van het Geld: Beleen. 5; Prolong. 5; Disc. 5 pCt.

Laatste prijzen te 5 uur: Integralen 62¾; Spaansche 1¼ pCt. 22¼; Binnenl. 3 pCt. 36¼; Metall. 5 pCt. 72 3/16.

ADVERTENTIEN.

Vergadering der Vereeniging

tot het **kiezen** van **KANDIDATEN** voor het **Lidmaatschap** der **Kamer van Koophandel** en **Fabrijken** te *Groningen*, op MAANDAG den 17den November 1856, ten Huize van de Erven TIDDENS, in *de Korenbeurs*.

GEWONE NAJAARS-VERGADERING

van de Vereeniging: **HET METALEN KRUIS**, Afdeeling ***Groningen***, op ZATURDAG den 6den December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Koffijhuishouder TIDDENS, in het Huis *de Beurs*.

*** Bij de ondergeteekenden is in DANK ontvangen voor de **SCHOORSTEENVEGERS-LEERLINGEN** van J. W. BALLI, die bij den brand ten Huize van hunnen Meester alles verloren hebben:

Van T. H. *f* 3,60; van N. N. *f* 1,00; van O. *f* 2,50; van Mej. M. *f* 2,50; van N. N. *f* 1,00; van N. N. 1 Vest, 1 Paletot en *f* 5,00; van N. N. *f* 1,00; van W. P. *f* 2,50; van B. *f* 1,00; van Mej. P. 1 Coup. W. S. *f* 2,97; van N. N. *f* 1,50; van Mevr. V. *f* 2,00; van V. D. N. *f* 1,00; van A. P. *f* 1,00; van M. *f* 1,00; van F. *f* 1,00; van A. *f* 5,00; van G. 1 pak oude Kleedingstukken; van H. F. *f* 1,00; van W. B. *f* 1,00.

Nogmaals nemen wij de vrijheid de van alles beroofde **Jongelingen** dringend aan te bevelen.

GRONINGEN, 15 November 1856.

P. J. HEERES.
J. M. DE HOSSON.

H[UW]ELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Heden overleed, ten onzen Huize, zacht en kalm, in den gezegenden ouderdom van bijna 83 jaren, onze hartelijk geliefde Moeder, Mejufvrouw ATTJE VAN DER TUUK, Wedw. van den WelEerwaarden Zeer Geleerden Heer G. ENGELS, in leven *Predikant* te *Nieuwolda*.

MIDWOLDA, 14 November 1856.

G. ENGELS.
Mede namens mijne Echtgenoot en Behuwd-Broeder.

*** Bij **P. S. BARGHOORN** is uitgegeven: **Een LIED voor de arme kleine Schoorsteenvegers;** door ***H. ILPSEMA VINCKERS.*** — Ten **voordeele** van de *Schoorsteenvegersleerlingen* van den Heer J. W. BALLI. — Prijs *f* 0.10.

Engelsch en Nederlandsch Bijbel-Magazijn.

Ondergeteekende heeft ontvangen, eene **nieuwe Uitgave** van den **BIJBEL** in groot Formaat, met **gelijkluidende Teksten**, van *f* 1,50 en *f* 1,90. Voorts verschillende andere Uitgaven, waaronder ook **N. TEST. met en zonder** PSALMEN, van 90 tot 15 Ct.

Ook voorhanden: eene keurige Collectie **fraai Gebonden KERKBOEKEN**, en verder alle **BOEKWERKEN, ENZ.**, die, gedetailleerd, in de Advertentie des Heeren RÖMELINGH (zie *Gron. Courant* van den 14den Nov.) zijn aangekondigd.

C. P. MEIJER,
tegenover Der-Akerk, lett. H. 136.

Posterijen.

De DIRECTEUR van het **GRENS-POSTKANTOOR *Winschoten*** brengt ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat, te rekenen van af den **16den dezer**, TWEEMAAL DAAGS eene **directe correspondentie** zal geopend worden tusschen zijn KANTOOR en het **PRUISSISCHE EXPEDITIE-KANTOOR**, dienst doende op den Spoorweg naar *Rheine*, waarmede zullen worden verzonden ALLE BRIEVEN voor Pruissen en daarover loopende, verder gelegen Landen. De laatste ligting der Bus voor deze Dienst is 's morgens te 11¼ uur en 's avonds te 11¼ uur.

De Directeur;
M. J. VINCKERS.

PUBLIEKE VERKOOPING

van **buiten dienst gestelde NACHTLEGER-GOEDEREN**, op WOENSDAG den 19den dezer, des voormiddags te 10 uur, in het NACHTLEGER-MAGAZIJN in de Turfstraat.

GRONINGEN, 15 November 1856.

De Generaal-Majoor, enz. enz.
J. J. VAN MULKEN.

Verkoop van Afbraak,

op DINGSDAG den 18den November 1856, des middags te 12 uur, aan Der Akerkhof, Westzijde, van eenige SPANTEN, PALEN, PLANKEN, KOZIJNEN, VLOEREN, ZERK, ENZ.

Uit de hand te koop: 7- à 8,000 afgebikte beste ONDERBONTEN.

Mr. C. DE RANITZ, *Notaris.*

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 20sten November 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van de Erven E. J. TIDDENS, in het Huis *de Beurs*, te *Groningen*, publiek worden verkocht: Eene **aanzienlijke partij**, circa **200 mille**, meerendeels **fijne HAVANA- en MANILLA SIGAREN, oud en goed geconserveerd.**

De Veiling geschiedt in Kavelingen van **1000** pc. de inzet van **24—10** Gl. — Partij en Monsters te zien ten Huize van Verkoop, op WOENSDAG vóór en op den dag van Verkoop, des namiddags van 3—5 uur, terwijl tevens Monsters te zien zijn ten Kantore van den Notaris van MAANDAG tot en met WOENSDAG vóór den Verkoop.

*** Na bekomen regterlijk verlof, sullen, ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, op DONDERDAG den 18den December 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt te *Groningen*, bij meerdere Goederen, publiek worden verkocht, als perceelen

IV. Eene ruime, zeer wel doortimmerde **BEHUIZING**, get. A 150, met fraaijen TUIN er achter, staande en gelegen op eigen grond, Westzijde in de Oude Ebbingestraat te *Groningen*.

V. Een WAGENHUIS en STAL, thans dienende tot Pakhuis en Werkwinkel, staande op eigen grond in de Kleine Butjesstraat te *Groningen*, onmiddellijk achter het vorige perceel.

Beide perceelen toebehoorende aan de Erven J. DIEMERS. Hierover kan de halve Koopprijs naar 4½ pCt., onder regt van 1ste Hypotheek blijven uitstaan.

Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag van 10—2 uur, op BEWIJZEN VAN TOEGANG, ten Kantore van den Notaris te bekomen.

Zaturdag den 22sten Nov. 1856,

des morgens te 11 uur, sullen, ten Huize van den Kastelein A. MIDDELKOSTER, voor de Ebbingepoort te *Groningen*, publiek worden verkocht:

Eene **HAROUCHETTE**, eene **CALÈCHE** en eene **BEUGELCHAIS.** Te bezien van DINGSDAG tot VRIJDAG e.k., ten Huize bovengenoemd.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, op DONDERDAG den 20sten November 1856, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Logementhouder A. S. NIES, te *Winschoten*, in openlijke Veiling te verkoopen:

I. Den EIGENDOM van 5 B., 72 R., 60 E. LAND, te *Bellingwolde* gelegen, onder beklemming in gebruik bij de Kinderen van H. T. VRIESE, voor eene jaarlijks op den 1sten Mei verschijnende huur van *f* 100—00.

II. Den EIGENDOM van 6 B., 86 R., 80 E. LAND, te *Hamdijk* gelegen, onder beklemming in gebruik bij J. H. BUSSCHER en Vrouw, voor eene jaarlijks op den 1sten Mei verschijnende huur van *f* 84—00 en 2 jonge Hanen.

III. 4/11 AANDEELEN in den EIGENDOM van ongeveer 7½ Bunders LAND, te *Nieuw-Beerta* gelegen, onder beklemming in gebruik bij JAN M. BUREMA en Vrouw, voor eene jaarlijks op Michiel verschijnende huur voor deze Aandeelen van *f* 40—00.

IV. Den EIGENDOM van 3½ Bunders LAND, te *Noordbroek* gelegen, onder beklemming in gebruik bij A. H. VAN DELDEN en Vrouw, voor eene jaarlijks op Martini verschijnende huur van *f* 52—00.

V. Den EIGENDOM van 1 B., 19 R., 70 E. LAND, te *Winschoten* gelegen, onder beklemming in gebruik bij H. K. BOVEN en Vrouw, voor eene jaarlijks op Michiel verschijnende huur van *f* 25—00.

VI. Den EIGENDOM van 1 B., 21 R., 10 E. LAND, te *Winschoten* gelegen, bij evengenoemden H. K. BOVEN en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijks op Michiel verschijnende huur van *f* 25—00.

VII. Den EIGENDOM van 1 B., 26 R., 50 E. LAND, te *Winschoten* gelegen, onder beklemming in gebruik bij H. STRAAT en Vrouw, voor eene jaarlijks op Michiel verschijnende huur van *f* 25—00.

VIII. Den EIGENDOM van 1 B., 21 R. LAND, te *Winschoten* gelegen, onder beklemming in gebruik bij H. MULDER en Vrouw, voor eene jaarlijks op Michiel verschijnende huur van *f* 25—00.

IX. Den EIGENDOM van 1 B., 94 R., 30 Ellen LAND, in de Zuiderwupping te *Winschoten* gelegen, onder beklemming in gebruik bij de Weduwe J. HOMFELD, voor eene jaarlijks op Midwinter verschijnende huur van *f* 19—00, en

X. Den EIGENDOM van 1 B., 30 R., 40 E. LAND, mede aldaar gelegen, onder beklemming in gebruik bij CHRISTIAAN H. WEERDS en Vrouw, voor eene jaarlijks op Midwinter verschijnende huur van *f* 13-00.

De Verkoopconditiën sullen, met de Eigendomsbewijzen, in tijds ter lezing liggen ten KANTORE van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

VERKOOPING TE WINSCHOTEN.

Mr. **B. HAITZEMA VIËTOR**, Notaris aldaar, gedenkt, ten verzoeke van de Erven wijlen GEERT A. MULDER en Vrouw, op ZATURDAG den 22sten November 1856, des avonds te zes uur, ten Huize van den Logementhouder A. J. RUIBING, te *Winschoten*, in openlijke veiling te verkoopen:

I. Eene **BEHUIZING**, waarin vier afzonderlijke WONINGEN, ERF en TUIN, staande en gelegen aan de Buitenvenne te *Winschoten*, doende jaarlijks tot grondpacht *f* 5—25.

II. Eene HALVE TREKSCHUIT, varende van *Winschoten* op *Groningen*, vice versa, geteekend no. 12, met de GEREGTIGHEID van het VEER.

III. De VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 1 B., 23 R., 70 E. LAND, te *Boven-Buren*, aan de zoogenoemde Hoethslaan gelegen, sullende jaarlijks tot vaste huur doen *f* 15—00.

IV. Den EIGENDOM van dien.

V. De VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 1 B. LAND, mede aldaar, achter Perceel 3 gelegen, sullende tot huur doen *f* 10—00.

VI. Den EIGENDOM van dien.

De Verkoopconditiën sullen acht dagen bevorens ter lezing liggen ten KANTORE van den Notaris

B. HAITZEMA VIËTOR.

*** Mr. **R. DE SITTER**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke der Weduwe en Erven van D. A. THOLEN, publiek te verkoopen:

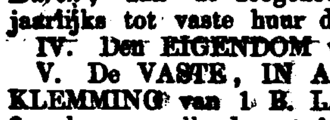

I. 2 B., 52 R., 70 E. **EIGEN LAND**, op de Wirsen bij *Winschoten*, als:

a) De VASTE BEKLEMMING van een Kamp, tot huur doende *f* 20,00. — *b*) De EIGENDOM van dien. — *c*) De VASTE BEKLEMMING van den tweeden Kamp, tot huur doende *f* 20,00. — *d*) De EIGENDOM van dien.

II. Een **HUIS en TUIN** met 5 Kampen **BOUWLAND**, groot 2 B., 15 R., 80 E., in het Sint-Vitushout aldaar, in Perceelen, als: HUIS, ERF en TUIN; eene HEEMSTEDE; de BEKLEMMING van 4 Kampen, ieder tot huur doende *f* 6—00; van eenen Kamp tot huur doende *f* 10—00; de EIGENDOMMEN dezer 7 Perceelen.

III. Een TUIN, aan de Achterstraat te *Winschoten*, groot 9 R., 70 E., in 2 Heemsteden.

IV. Een TUIN, mede aldaar, groot 6 R., 30 E.

V. Drie HUISSTEDEN in den TUIN achter de Behuizing van D. A. THOLEN.

VI. Drie EIGENDOMMEN, de een groot *f* 6—00, over de Behuizing van H. A. RADIX, te *Winschoten*; een groot *f* 6—00, over de Behuizing van CHR. HERENIUS, te *Woldendorp*; een dito, groot *f* 4—00, over de Behuizing der Weduwe PERDOK, te *Oostwold*.

De Landerijen te aanvaarden Sint Petri, de Behuizing den 1sten Mei e.k.

Deze Verkoop sal plaats hebben ten Huize van A. J. RUIBING, te *Winschoten*, op DINGSDAG den 2den December 1856, 's avonds te 6 uur.

*** Ten overstaan van Mr. **R. DE SITTER**, Notaris te *Winschoten*, gedenken de Erven van Mejufvrouw de Weduwe H. POST, geboren STHEEMAN, publiek te verkoopen:

I Eene HEEREN BEHUIZING, SCHUUR en TUIN, door de Erflaterscke bewoond geweest, groot 22 R., 30 E., staande en gelegen aan de Beersterstraat te *Winschoten*; en tot Huissteden, den OPEN GROND daarnaast gelegen, groot 41 R., 80 E.

II. Den EIGENDOM der BOERENPLAATS bij ELTJE D. BARENBORG, te *Finsterwolde*, onder beklemming in gebruik, voor dit gedeelte groot *f* 255—00.

III. Den EIGENDOM van eenige LANDERIJEN in de Plaats van den Heer KOERT W. SIJPKES, te *Scheemda*, groot *f* 140—00.

IV. Een EIGENDOM in de BOERENPLAATS der Weduwe JACOB R. VELDMAN, te *Nieuwolde*, groot *f* 96—00.

V. Den EIGENDOM der HEEMSTEDE en het LAND van JAN KLOOSTER, onder *Westerlee*, groot *f* 10—00.

Deze Verkoop sal plaats hebben op DINGSDAG den 23sten December 1856, 's avonds te 6 uur, ten Huize van A. J. RUIBING, te *Winschoten*.

PUBLIEKE VERKOOP

VAN EENE

SCHEEPSTIMMERWERF TE JOURE,

DOOR STERFGEVAL.

De Notaris **MUNNIK**, te *Joure*, sal, met den Heer **G. POSTHUMUS**, Kand. Notaris aldaar, op MAANDAG den 24sten November 1856, des avonds te 6 uur, bij de Wedw. H. R. VAN DER WAL, te *Joure*, in Veiling brengen:

De **SCHEEPSTIMMERWERF** met SCHUUR met daarbij staand net WOONHUIS en SMEDERIJ, staande en gelegen aan de Kruissteeg bij de Kolk te *Joure*, alwaar tegenwoordig de ***SCHEEPSTIMMER-AFFAIRE*** nog gedreven wordt door de FIRMA SIJMON GEERTS en ZOON.

In Perceelen, met regt van samenvoeging.

Aanvaarding den 12den Mei 1857; terwijl op Tauxatie kunnen worden **overgenomen** de **GEREEDSCHAPPEN** en **WERKTUIGEN**, zoomede het aanwezige **HOUT.**

*** Na bekomen autorisatie, sal, in het midden van de maand DECEMBER 1856, ten verzoeke van A. D. FRANSSENS, Landbouwer te *Saaxum*, en diens Kinderen, publiek ter verkoop worden aangeboden:

I. Eene **BOERENPLAATS**, nommer 33, bestaande in eene BEHUIZING en SCHUUR, met het REGT der VASTE BEKLEMMING van 19 B., 65 R. en 60 Ellen LAND en DIJK, jaarlijksche vaste huur *f* 124—50.

II. Het REGT der VASTE BEKLEMMING van 10 B., 34 R. en 50 Ellen BUITENDIJKSLAND, jaarlijksche vaste huur *f* 68—00; en

III. Het REGT der VASTE BEKLEMMING van 4 B., 53 R. en 60 Ellen BUITENDIJKSLAND en DIJK, jaarlijksche vaste huur *f* 25—00. — Alles staande en gelegen onder *Saaxum*.

Mr. M. DE MUINCK.

*** Op tijd en plaats nader te bepalen, sal Jonkheer Mr. J. W. F. J. DU PEIJROU VAN BREUGEL, Notaris te *Winsum*, ten overstaan van den ondergeteekenden Notaris, publiek verkoopen:

I. Eene voor vier jaren nieuwgetimmerde **HEEREN BEHUIZING**, waarin vijf BEHANGEN KAMERS, KEUKEN, MANGELKAMER, ruime KELDER en REGENBAK, met den daarbij behoorenden TUIN en BLOEMENKAST, te samen groot 38 R. en 38 E., vrij en eigen.

II. Eene BEHUIZING met derzelver HEEM en TUIN en de VASTE BEKLEMMING van 1 Bund., 94 R., 40 Ell. BOUWLAND, doende 's jaars tot vaste huur *f* 28—00.

Alles gelegen aan den Rijksstraatweg tusschen *Zuid-* en *Noordhorn*.

Inmiddels **UIT DE HAND TE KOOP.**

Te bevragen bij den Eigenaar.

Mr. H. GUICHART ABRESCH, *Notaris.*

*** Op nader te bepalen tijd en plaats, in de maand DECEMBER of JANUARIJ e.k., sal, ten overstaan van den ondergeteekende, publiek te koop worden aangeboden:

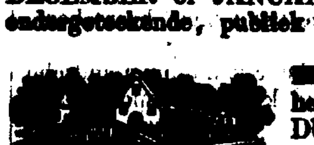

Eene kapitale **BOEREN BEHUIZING en SCHUUR**, met het REGT DER VASTE, ALTIJDDURENDE BEKLEMMING van pl. m. 42 Bunders uitmuntend BOUW- en WEIDELAND, doende 's jaars op Midw. tot vaste huur *f* 265—00.

Alsmede: Eene BEHUIZING, met pl. m. 5 Bunders vrij eigen, kostelijk GROEN- en BOUWLAND; alles staande en gelegen in de onmiddellijke nabijheid van het Dorp *Ezinge*, en toebehoorende aan de Wedw. en Erven J. K. DE BOER aldaar.

Mr. R. M. A. DE MAREES VAN SWINDEREN.

UIT DE HAND TE KOOP:

Het van ouds bekend en gerenommeerd **LOGEMENT *EMDEN***, een GEBOUW van drie Verdiepingen, hecht en sterk, en geschikt tot het doen van alle Neringen, staande en gelegen te *Delfzijl*, bij de Groote Waterpoort aldaar.

Informatiën te bekomen bij den Eigenaar en Bewoner

VAN GOOR WEITS.

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene **KOOPMANS BEHUIZING** op een' der beste standen te *Groningen*. Te bevragen bij

J. H. GEERTSEMA, C.z., *Notaris.*

IN HET

BORDUUR- EN TAPPISSERIEMAGAZIJN

van E. D. H. SCHUTTER

zijn op nieuw ontvangen: **Prachtige BORDUUR- en TAPISSERIEPATRONEN, ALBUMS, PORSELEINBOEKEN, St.-NICOLAASGESCHENKEN**, enz. In deze, zoowel als in **STEENDRUKWERKEN**, beveelt hij zich ten vriendelijkste aan.

Zuivere Citroen-Punch,

per Flesch *f* 1, *f* 1.20 en *f* 1.40, bij den Wijnhandelaar

H. M. SPECKMAN.

Van *f* 1.20 en *f* 1.40 zijn de Prijzen op de Etiquettes gedrukt.

Nieuwe, meer verbeterde, zuivere

Citroenpunch,

à *f* 1,00, *f* 1,20, *f* 1,40 de Flesch, bij

N. E. ROST, Oude Kijk-in-'t Jatstraat.
E. F. ROST, Groote Markt, in *de Waag*.

FINALE UITVERKOOP

VAN EENE GROOTE PARTIJ

GAS-ORNAMENTEN.

De ondergeteekende, zijne **Affaire** in **GAS-ORNAMENTEN** willende **kwiteren**, biedt zijnen voorraad (waaronder **zeer fraaije** 1, 2 en 3 lichts, in **UITVERKOOP** aan, **beneden** inkoopsprijs.

GRONINGEN, 15 November 1856.

W. C. TER VEEN.

PRIJSVERMINDERING!!!

Fijne **AMERIKAANSCHE OVERSCHOENEN**, voor Mann. *f* 2,90, Vr. *f* 2,40, Kind. *f* 1,75; beste kwaliteit **VILTPANTOFFELS** voor Mann. *f* 1,25, Vr. *f* 1,00.

Groote voorraad fijne en ordin. WINTER-HANDSCHOENEN, CACHENEZ, SHAWLS, BOUFANTES, GARNERINGS, ENZ.

FELDBRUGGE & Co.,
N.z. Vischmarkt.

Bij den Vleeschhouwer **H. T. SCHAAF**, in de Brugstraat, hangen op HEDEN **vier KOSIJEN** aan den Balk, welke wegen van **750** tot **900** halve Ned. Ponden, waaronder eene **vetjarige KWEEN**, alle **prima kwaliteit.** Verzoeke vriendelijk gunst.

---

3 goede Schoenmakersknechten

kunnen, tegen **goed loon**, VOLOP VAST WERK bekomen bij

A. A. DE VRIES.

*** **H. A. M. ROELANTS**, te *Schiedam*, heeft versonden:

UW HUISBOEK.

DOOR

HEINRICH ZSCHOKKE.

Naar het Hoogduitsch door H. DE MAN, Pz.

Vierde, herziene druk.

VOLKS-UITGAVE. PRIJS *f* 1,50.

In één deel (600 pagina's) kompleet; gebonden in keurig linnen band.

UW HUISBOEK is in ons Vaderland te gunstig bekend om er hier eenige aanbeveling bij te voegen. — In betrekkelijk korten tijd zijn **vijftien duizend Exemplaren** verkocht. Een ieder, onverschillig van welken rang of stand ook, kan zich deze KEUR uit de »*Stunden der Andacht*," bijna om niet, aanschaffen.

STOOMBOOT EN DILIGENCE

HARLINGEN

TUSSCHEN

Amsterdam, Harlingen, Leeuwarden en Groningen,

zonder oponthoud te Leeuwarden.

VERTREK VAN

Amsterdam: ZONDAGS, WOENSDAGS en VRIJDAGS, 's morgens te 7 uur.
Harlingen: MAANDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS, » » 8 »
Groningen: ZONDAGS, WOENSDAGS en VRIJDAGS, 's avonds » 11 »
Leeuwarden: MAANDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS, 's morgens » 5 »
Aankomst te *Amsterdam*, ongeveer een uur vóór Beurstijd.
» » ***Groningen*, 's avonds ongeveer 10 uur.**

Vracht van *AMSTERDAM* naar *GRONINGEN* of omgekeerd: Voorkajuit *f* 6—50, Groote Kajuit *f* 8—00.

Kantoor te *AMSTERDAM* in de Nieuwe Stads Herberg.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD No. 27.

Behoort bij de Groninger Courant van 18 November 1856, no. 138.

VERSLAG

VAN DE HANDELINGEN VAN DEN GEMEENTERAAD VAN GRONINGEN EN DER STATEN GENERAAL.

Gemeenteraad van Groningen.

Zitting van Vrijdag den 14den November.

Aanwezig: de heeren SLOT, TRIP, OUDEMAN, MULLER, VAN ITTERSUM, ROELFSEMA, DOORNBOSCH, VAN HOUTEN, DE SITTER, CREMERS, MESDAG, EDELINCK, MEIJER, GEERTSEMA, UPMEIJER, QUINTUS en VAN IMHOFF.

Aan de orde wordt gesteld:

1) *Beëediging van het nieuw benoemde lid, den heer* O. Q. I. J. VAN SWINDEREN. — De benoemde legt in handen van den voorzitter den eed van zuivering en dien van trouw aan de wetten des rijks af, waarop z.ed. zitting neemt.

2) *Voorstel van burg. en weth. tot het verleenen eener gratificatie* aan eenige klerken ter secretarij van *f* 40, aan ieder der raadsdienaars van *f* 40 en van de agenten van politie van *f* 50. — Goedgekeurd, en onder goedkeuring van Ged. Staten besloten de uitgave te doen uit den post voor onvoorziene uitgaven.

3) *Voorstel van dezelfden tot het verleenen van wachtgeld* aan de buiten dienst geraakte ambtenaren voor de plaatselijke belastingen over 1857. — Burg. en weth. zijn van meening, dat alsnog aan diegene, welke nog geene andere betrekking of voldoend middel hebben verkregen, een wachtgeld dient te worden verleend, waarvan het bedrag evenwel moet blijven beneden de som in het vorige jaar door hen genoten, ten einde alle denkbeeld aan eene voortdurende toekenning van dat wachtgeld te doen wegvallen. Zij stellen daarom voor 1) aan bedoelde ambtenaren, die niet voor den 1sten Januarij 1857 zijn geplaatst in eene betrekking, waaraan een tractement is verbonden van gelijk of meerder bedrag dan het wachtgeld, over de eerste zes maanden van 1857 drie vierde en over de laatste zes maanden de helft te verleenen van het tractement 't welk zij vroeger genoten; 2) zoo één van die personen in den loop van 1857 in zoodanige betrekking geraakt, aan burg. en weth. de bevoegdheid te verleenen om de uitbetaling van het wachtgeld te doen ophouden of verminderen, naar mate billijk zal worden geacht; 3) de benoodigde gelden te nemen uit den post voor onvoorziene uitgaven, onder goedkeuring van Ged. Staten.

4) *Voorstel van dezelfden, tot het verleenen van de gewone gratificatie van f 100 aan* G. UCHTMAN, *gewezen buitengewoon commies.* — Burg. en weth. stellen voor deze gratificatie even als vroeger weder voor een jaar te verleenen, aangezien de omstandigheden van den adressant niet veranderd zijn.

De heer QUINTUS vraagt, of het wel billijk is aan dezen persoon voortdurend eene gratificatie te verleenen, die niet wordt toegestaan aan de overige commiezen.

De voorzitter antwoordt, dat aan den commies UCHTMAN de gratificatie telkens is gegeven wegens zijne ongesteldheid, terwijl de overigen nog jonge menschen zijn.

De heer CREMERS deelt het denkbeeld van den heer QUINTUS. Hij zou nu wel niet zoo plotseling met de gratificatie aan UCHTMAN willen ophouden, maar hem toch hebben te kennen gegeven, dat hij er voor 't vervolg van tijd niet zoo vast op rekenen moet.

De heer GEERTSEMA is tegen zoodanige reserve, ten einde den raad niet te praejudiciëren; ze is ook onnoodig, daar de raad de bevoegdheid behoudt om telken jare met het verleenen der gratificatie op te houden.

Nadat de heer QUINTUS heeft opgemerkt niet verder op deze zaak te willen aandringen, daar het nu gesprokene reeds voldoende zal zijn voor UCHTMAN om niet zoo zeker meer steeds op eene gratificatie te rekenen — wordt het voorstel van burg. en weth. aangenomen.

5) *Rapport van dezelfden op twee adressen van den heer* HOLTHAUS, daarbij verzoekende, dat hetzij het geheele aan de stad toebehoorende oliemagazijn, hetzij het zuidelijk deel er van aan hem in koop of in huur voor 25 jaren worde afgestaan, bij monde van den heer TRIP. — In dit rapport wordt opgemerkt, dat er bezwaar bestaat, om het geheele gebouw af te staan, daar er reeds tegenwoordig behoefte bestaat om het daaraan zwettende boterhuis te vergrooten en hierbij een gedeelte van het oliemagazijn in te trekken. Er bestaat evenwel geen vooruitzigt, dat het overig gedeelte mede aan het boterhuis zou moeten worden toegevoegd, zoodat van dien kant geen bezwaar tegen een gedeeltelijken afstand bestaat. Maar nu rijst de vraag, waar alsdan de olie zal worden geborgen. Dit bezwaar kan worden opgelost door als voorwaarde aan den verkoop te verbinden dat, gelijk adressant ook reeds heeft aangeboden, door dezen worde voorzien in een ander locaal naar genoegen van den raad. Burg. en weth. stellen voor in dien geest te besluiten en voorshands de regeling der zaak aan hen op te dragen. — Ter visie om in eene volgende zitting te worden behandeld.

6) *Brief van den gewezen commies* G. SPANJAARD, *houdende bedenking tegen de aanvaarding van zijne betrekking als commissaris van het Winschoterdiep.* — Hij zegt, sedert zijne benoeming te hebben vernomen, dat hij een borgtogt moest stellen van *f* 600 en aangezien hij niet bij magte is, die te stellen, geeft hij hiervan berigt, zich genegen verklarende zijne betrekking aan te nemen, zoo door den raad in dat bezwaar mogt worden voorzien.

De voorzitter stelt voor het ontslag te verleenen.

De heer CREMERS vraagt, of hij in dat geval ook zijn wachtgeld behoudt, en zoo ja, of dit dan niet diende te worden uitgedrukt.

De heer DE SITTER gelooft mede, dat hierover kwestie zou kunnen oprijzen en stelt voor de zaak aan te houden. — Hiertoe wordt besloten.

7) *Rapport van de veencommissie op een verzoek van de volmagten der Onstwedder veenen*, die op grond van de overeenkomst met de stad in het jaar 1784 voorstellen, dat de stad overga tot twee doorsnijdingen met daarbij behoorende werken, op daartoe aangegevene plaatsen. De veencommissie stelt voor het verzoek toe te staan. — Ter visie.

8) *Adres van J. L. Nieborg, boekhouder bij de stedelijke gasfabrijk, verzoekende in zijne betrekking te worden gecontinueerd.* — De gascommissie heeft geadviseerd het verzoek toe te staan. — Dienovereenkomstig besloten.

9) *Missive van het bestuur der akademie Minerva, geleidende een ontwerp-reglement op het examineren van varenslieden.* Nadat het bestuur in kennis was gesteld van eene circulaire van den minister van binnenl. zaken, waarbij de wenschelijkheid werd aangetoond, dat in alle zeeplaatsen commissiën werden benoemd tot het afnemen van examina van stuurlieden, heeft het deze zaak tot het onderwerp van een bepaald onderzoek gemaakt, en wordt als resultaat daarvan medegedeeld, dat het bestuur de benoeming van zoodanige commissie in deze stad nuttig en noodzakelijk acht, nu het gebleken is, dat het gouvernement in het tot stand komen van die commissiën belang stelt.

Het bestuur is van oordeel, dat die commissie van wege Minerva moet worden tot stand gebragt. Immers is deze inrigting, zoo niet de eerste, dan toch eene der eerste zeevaartkundige scholen in ons land, wier getuigschriften sedert vele jaren bij de reeders groote waarde hebben, en de stuurlieden, die hier zijn geëxamineerd worden gerekend ervaren in hun vak te zijn. Daarom zoude het minder wenschelijk zijn, zoo eene commissie van examinatie van varenslieden naast die inrigting werd opgerigt. Het bestuur is alzoo te rade geworden, om een ontwerp-reglement op het examineren van varenslieden op te maken, waarin zoo min mogelijk is afgeweken van de reglementen in andere zeesteden opgemaakt, welk ontwerp gewijzigd en goedgekeurd is door de kamer van koophandel en fabrijken alhier. Ten einde voorts in overeenstemming met het gemeentebestuur te handelen en door diens autoriteit aan het reglement meer verzekerde werking te geven, stelt het bestuur voor het bijgaand ontwerp als een reglement van den raad vast te stellen en van wege den raad af te kondigen. — Ter visie.

10) *Missive van den rentmeester der Stadsveenen en Ter Apel om magtiging:*

a) tot de openbare verhuring om te beboekweiten van eenige te Stads-Kanaal gelegene gronden.

b) tot den openbaren verkoop van twee vergravingen aan het Stads Musselkanaal.

In overeenstemming met de veencommissie stellen burg. en weth. voor die magtiging te verleenen, en wordt daartoe besloten.

11) *Missive van den archidiaken der Ned. Herv. diaconie, geleidende de goedgekeurde rekening dier diaconie over 1855.* Hoewel geene rekening en verantwoording aan het bestuur behoeft te worden gedaan, stelt de archidiaken er toch prijs op, dat het bestuur van die rekening kennis neme en stelt hij voor die bij de leden te doen rondgaan. — Hiertoe wordt besloten.

12) *Rapport van burg. en weth. op de verzoeken om gratificatie van de gewezen buitengewone commiezen* EKKMA *en* BAKKER. Het advies luidt om deze verzoeken van de hand te wijzen. — Ter visie.

13) *Twee adressen van* B. W. DRENTH en W. K. KOK, *ieder om eene heemstede in Drouwendermond in erfpacht te bekomen.* — In overeenstemming met de veencommissie stellen burg. en weth. voor de verzoeken toe te staan, onder goedkeuring van Ged. Staten. — Dienovereenkomstig besloten.

14) *Missive van Ged. Staten, geleidende afschrift van een schrijven van den minister van binnenl. zaken over het subsidie voor het Noord-Willemskanaal.* — Naar aanleiding van dit schrijven, verzoeken Ged. Staten aan den raad een voorstel te doen tot het beschikbaar stellen van het geheel of een gedeelte van het door deze gemeente toegestane subsidie van *f* 25,000 voor dat kanaal, en hun van den uitslag met eenigen spoed kennis te geven.

De voorzitter geeft in overweging deze zaak dadelijk in behandeling te nemen.

De heer CREMERS merkt op, dat de raad vroeger besloten heeft het subsidie niet bij voorraad beschikbaar te stellen. Hij ziet in de nu medegedeelde missive van den minister geene reden om van dat besluit af te wijken. In allen gevalle zou hij de zaak wel willen hebben uitgesteld, of althans een paar inlichtingen willen geven, wanneer de voorzitter mogt goedvinden de deuren te sluiten.

Besloten die inlichtingen aan te hooren, na afloop van deze openbare zitting.

15) *Rapport op een adres van den aannemer* T. VAN DER MEER, *verzoekende kwijtschelding van boete wegens te late oplevering van de loopbrug in plaats van den St. Jansboog,* bij monde van den heer TRIP. — De aannemer voerde in zijn adres aan, dat hij door omstandigheden onafhankelijk van zijnen goeden wil verhinderd was geworden het werk binnen den bij het bestek bepaalden termijn af te leveren. De door hem bijge-

bragte redenen van vertraging worden nagegaan en beoordeeld, of ze gronden van verschooning opleveren, waarna de rapporteur betuigt, dat, hoezeer het hard moge zijn voor den aannemer, hij geene reden meent te hebben om aan den aannemer het geheel der verschuldigde boete kwijt te schelden, maar wel billijken grond om hem de helft der korting en alzoo *f* 220 voor 22 dagen te late oplevering kwijt te schelden. — Ter visie.

16) *Verzoek van de voogden van het Groene weeshuis om een stuk grond aan het weeshuis af te staan.* — Dat stuk grond zal moeten dienen om door het weeshuis in ruil te kunnen worden gegeven aan het departement van oorlog tegen een aan het weeshuis zwettend en aan het rijk toebehoorend stuk gronds. Het departement van oorlog is genegen daartegen te ontvangen het achterste gedeelte van het land achter de gasfabrijk, 't welk aan de stad toebehoort. Burg. en weth. stellen voor dat gedeelte aan het Groene weeshuis af te staan voor *f* 166, onder goedkeuring van Ged. Staten, en aan hen de nadere uitvoering op te dragen. — Dienovereenkomstig besloten.

17) *Voorwaarden voor de levering van kleedingstukken voor de agenten van politie over* 1857. — Besloten de uitvoering aan burg. en weth. over te laten.

18) *Rapporten betrekkelijk den verkoop van gemeente-eigendommen met conceptbesluiten*, bij monde van den heer CREMERS. De drie hier voorgestelde conceptbesluiten strekken tot aanvulling, wijziging en uitvoering van het raadsbesluit van den 14den Junij l.l. Dat tot aanvulling — om bij de kadastrale aanduiding van landen te Finsterwolde te verkoopen, nog 2 nummers op te nemen en, onder goedkeuring van Ged. Staten, ook deze in 't openbaar te verkoopen — wordt vastgesteld. Het ontwerpbesluit tot wijziging van het vroegere raadsbesluit — om het 5de lid in te trekken en te besluiten, dat met het bedrag der te ontvangen gelden bij voorkeur zal worden afgelost de oude gevestigde schuld rentende 4 pCt., die in handen van partikulieren is en waarvan de rente verschijnt in Mei of November, en verder om aan burg. en weth. de regeling in overeenstemming met de commissie over te laten — wordt mede vastgesteld. Het derde ontwerpbesluit strekt om uitvoering te geven aan meergemeld raadsbesluit en de wijze van verkoop te bepalen.

Aangaande den verkoop van grondpachten in deze gemeente wordt hierbij voorgesteld die in kavelingen van ongeveer *f* 30 te doen plaats hebben. Naar aanleiding van dit punt merkt de heer QUINTUS op, dat reeds onderscheidene ingezetenen de grondpachten op de hun toebehoorende panden ondershands hebben afgekocht. Hij meent, dat er een termijn dient gesteld te worden, binnen hetwelk dit nog zal kunnen geschieden, ten einde na afloop daarvan de kavelingen voor den publieken verkoop te kunnen regelen en stelt als termijn 14 dagen voor.

Op voorstel van den heer MESDAG wordt besloten, dat burg. en weth. eene publicatie dienaangaande in de Courant zullen doen plaatsen.

Overigens wordt het ontwerp-besluit mede gearresteerd.

19) *Verkiezing van de bureaux van stemopneming voor de benoeming van een nieuw lid van den gemeenteraad op den 26sten dezer.* — Benoemd tot leden van het eerste bureau de heeren VAN HEIJNINGEN BOSCH en ROELFSEMA; tot voorzitter van het tweede bureau de heer CREMERS en tot diens plaatsvervanger de heer VAN ITTERSUM; tot leden van het tweede bureau de heeren MEIJER en MESDAG, en tot plaatsvervangende leden der beide bureaux de heeren DOORNBOSCH, DOMMERING, GEERTSEMA en EDELINCK.

20) *Rapport betreffende de herziening van de instructie voor den vischschrijver*, bij monde van den heer MULLER. — Volgens die instructie, vastgesteld den 15den April 1854, moesten de bepalingen van het tractement van den vischschrijver vóór Januarij 1857 worden herzien. Uit het onderzoek, 't welk de commissie heeft ingesteld, om na te gaan hoe groot zijne belooning geweest is, is haar gebleken, dat in 1855 hier aan de vischbanken voor eene waarde van *f* 23,434.80 als opbrengst der zee- en riviervisch enz. is verkocht, en in de gepasseerde maanden van dit jaar reeds voor *f* 28,670.30; dat de afschrijver, die drie cent van elke mijn visch ontvangt en bovendien *f* 400 toelage, in 1855 zuiver heeft genoten *f* 1230.68 en waarschijnlijk in dit jaar zuiver *f* 1833 zal ontvangen.

Ofschoon nu het reglement op den afslag eerst op den 1sten Januarij 1853 is in werking getreden, is toch reeds gebleken, dat de vischschrijver boven zijne belooning van iedere mijn visch geen tractement behoeft te genieten. De jaarlijksche opbrengst der visch kan ongeveer op *f* 23,000 worden geschat; wanneer de belooning van den vischschrijver op *f* 800 zal komen. Ofschoon nu de commissie dit niet op den tegenwoordigen vischschrijver wilde hebben toegepast, heeft zij zich toch afgevraagd, of de belooning ook zonder het tractement uit gemeentekas nog niet te hoog was en of er geene redenen bestonden, om of de onkosten van den afslag te verminderen, of een tweeden vischschrijver aan te stellen. Na langdurige overweging heeft zij besloten dit niet te doen. Zij adviseert ten slotte te besluiten, dat artt. 16 en 17 *b* van de instructie voor den vischschrijver worden ingetrokken. — Ter visie.

Daar een paar zaken met gesloten deuren zullen worden behandeld wordt deze openbare zitting gesloten.

Na heropening der deuren is omtrent het hierboven onder nommer 14 opgegeven punt besloten, aan Ged. Staten te kennen te geven, dat bij raadsbesluit van den 1sten Maart l.l. het bedoeld subsidie is verleend onder voorwaarde, dat het zal worden betaald in één termijn na voltooijing van het werk; dat bij de begrooting van 1857 geene fondsen daarvoor zijn beschikbaar gesteld, aangezien men het bij de opmaking onwaarschijnlijk achtte, dat de werken in 1857 zouden kunnen worden voltooid; dat de raad nog van die meening is en bovendien zwarigheid maakt bedoelde uitgave op de begrooting van 1856 of 1857 aan te wijzen, ten einde niet tot buitengewone middelen tot dekking dier uitgave over te gaan; en dat ook, zoo het subsidie vroeger vorderbaar mogt zijn, daarin dan nog altijd kan worden voorzien.

Na de voorlezing en goedkeuring der korte notulen gaat de vergadering uiteen.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Donderdag den 13den November.

Zijn ingekomen een wets-ontwerp tot regeling van het fonds voortspruitende uit koopprijzen van domeinen voor de dienst van 1856, en een tot verklaring van het algemeen nut van den aanleg van een kunstweg van de Lemmer naar Sneek.

Achtereenvolgens zijn in behandeling genomen:

1) de vraag, of het voorstel van den heer *Sloet tot Oldhuis*, tot verandering der tienden in grondrenten, ter overweging naar de afdeelingen zal worden verzonden;

2) de wets-ontwerpen tot wijziging der hoofdstukken II en IX *B* der staatsbegrooting voor 1855;

3) het wets-ontwerp tot inwisseling der verjaarde muntbiljetten van 1845 en 1849;

welke achtereenvolgens, zonder dat daarover het woord gevoerd was, met algemeene stemmen aangenomen werden;

4) het wets-ontwerp betrekkelijk de vijfjarige verjaring van de coupons der certificaten van nationale schuld, aan welks overweging werd deel genomen door de heeren *Dirks*, *de Kempenaer*, *Rochussen*, *Godefroi*, *van Bosse* en den minister van financiën; waarna art. 1, in stemming gebragt, met 56 tegen 2 stemmen, zijnde die der heeren *Bosscha* en *de Poorter*, verworpen is. De minister van financiën heeft daarop het wets-ontwerp, als daartoe door Zijne Majesteit gemagtigd, ingetrokken.

5) het wets-ontwerp tot vermindering van het zegelregt op de certificaten nationale werkelijke schuld en op de bewijzen van aandeel in vreemde geldleeningen. Nadat de beraadslaging deswege gevoerd was door de heeren *van Bosse*, *Rochussen*, *de Kempenaer*, *Godefroi*, *van der Linden* en de *ministers van buitenlandsche zaken* en van *financiën*, zijn de beide eerste artikelen zonder hoofdelijke stemming, en art. 3 met 40 tegen 18 stemmen goedgekeurd, waarna het wets-ontwerp met 36 tegen 22 stemmen werd aangenomen.

(*Tegen:* de heeren *Thorbecke*, *van Bosse*, *Heemskerk*, *Taets van Amerongen*, *Meeussen*, *Anemaet*, *de Poorter*, *van der Veen*, *Dommer van Poldersveldt*, *Hengst*, *Storm van 's Gravesande*, *van Zuijlen van Nijevelt*, *Zijlker*, *Bots*, *van der Linden*, *Storm*, *van Hoëvell*, *Rochussen*, *ter Bruggen Hugenholtz*, *Westerhoff*, *Kien* en *Dullert*.)

6) de conclusie van het rapport tot onderzoek van de additionele overeenkomst tot uitbreiding van het handels- en scheepvaartverdrag met Sardinië, welk stuk voor kennisgeving wordt aangenomen.

7) de conclusie van het rapport tot onderzoek der inlichtingen op het adres van *A. J. Geluk*, te Oud-Vossemeer, wegens zijne inlijving bij de nationale militie, strekkende om als het gevoelen der Tweede Kamer vijf in het verslag behandelde punten kenbaar te maken aan de ministers van binnenlandsche zaken en van oorlog, onder bijvoeging, dat de Kamer vermeent te moeten aandringen, dat ten opzigte van den adressant ten spoedigste de onwettig bestaande stand van zaken ophoude en de wettige stand worde hersteld. De behandeling van dit onderwerp is niet geëindigd, maar besloten, dat zij op morgen zal voortgezet worden.

Bij het ingediende wetsontwerp betreffende de heffing eener plaatselijke belasting op het gedistilleerd, en zoo noodig eene directe belasting op de schenkers en verkoopers van sterke dranken, is door den minister van financiën eene memorie van toelichting gevoegd, waarin o. a. wordt aangemerkt, dat ten gevolge van de afschaffing van de belasting van het gemaal, het voor vele gemeenten zeer bezwaarlijk, ja voor eenige geheel onmogelijk is, om met de ter hand staande middelen in hare behoeften te voorzien; dat de Regering de noodzakelijkheid erkent om haar zooveel mogelijk te gemoet te komen, en dat de voorgestelde belasting haar daartoe als het meest geschikte middel is voorgekomen; welke belasting dan ook door een groot aantal gemeenten, waaronder de stad Amsterdam, door vele ingezetenen, en door verre de meeste collegiën van gedeputeerde staten met klem is verlangd.

Ten aanzien der bedenking, dat sommige bijzondere belangen door den maatregel kunnen worden benadeeld, kan, naar luid der memorie, in de eerste plaats de opmerking gelden, dat het bijzondere voor het algemeene belang zou moeten wijken; maar dat de Regering het zeer meent te mogen betwijfelen, of de fabricatie van sterke dranken (een tak van nationale nijverheid, welke om hare belangrijkheid alle aandacht verdient) wel door den maatregel zal lijden, zoowel ter zake van den geringen omvang onzer bevolking, als wegens het kennelijk streven naar een meer vrijgevig handelsstelsel bij de meeste natiën, de verbeterende middelen van gemeenschap en de daaruit voortspruitende gelegenheid tot mededinging.

De Regering acht de door sommige gemeenten-verlangde heffing van 150 opcenten niet aannemelijk, en vermeent, dat het bedrag niet hooger dan tot 100 moet worden opgevoerd, en dat het alleen dan, met eene gelijke en algemeene heffing, mogelijk is aan het handelsverkeer alle of bijna alle moeijelijkheden te besparen.

De Regering heeft het verder noodig g eoordeeld, dat in de gemeenten, in welke men volstrekt meer dan 100 opcenten mogt behoeven, onder 's Konings goedkeuring, eene directe belasting van tappers en slijters zal kunnen worden geheven, even gelijk in België wordt gevonden, alwaar zij boven het gewone patentregt, als een verlof tot het verkoopen van gebrande wateren, tot geene belangrijke bezwaren aanleiding schijnt te geven.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.